

JÁNOSHALMA VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

**Készítette: AGROSZINT BT.
2012. ÁPRILIS
MÓDOSÍTOTT VÁLTOZAT**

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
A települési környezetvédelmi program készítésének célja és feladatai	5
A program tartalma	6
A program szerkezete	7
Adat- és információforrások	7
1. ÁLLAPOTFELMÉRÉS – ÁLLAPOTÉRTÉKELÉS.....	8
1.1. Természeti adottságok	8
1.2. Társadalmi-gazdasági viszonyok	10
1.2.1. A társadalmi-gazdasági viszonyok rövid bemutatása	10
1.2.2. A területhasználat szerkezete	11
1.3. A környezeti elemek állapota	12
1.3.1. Levegő	12
1.3.1.1. Emisszió források	12
1.3.1.2. A levegő szennyezettség	13
1.3.2. Víz	13
1.3.2.1. Felszíni vizek – emisszió források, vízminőség.....	13
1.3.2.2. Felszín alatti vizek – emisszió források, vízminőség.....	13
1.3.3. Talaj.....	14
1.3.3.1. Talaj degradációs folyamatok, a talajok állapota	14
1.3.3.2. Talajszennyezés	16
1.3.4. Élővilág és táj	16
1.3.4.1. Az élővilág és a táj állapota	16
1.3.4.2. Ökológiai kapcsolatok	17
1.3.4.3. Természetvédelem	17
1.3.5. Települési és épített környezet	18
1.3.5.1. A települési környezet tisztasága	18
1.3.5.2. Zöldfelületek, zöldfelület-gazdálkodás	18
1.3.5.3. A települési infrastruktúra környezetvédelmi vonatkozásai	19

1.3.5.4. Épített környezet	20
1.3.5.5. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései	20
1.3.5.6. Környezetvédelmi vonatkozású tervek, rendeletek	21
1.4. Önállóan kezelt hatótényezők	21
1.4.1. Hulladékgazdálkodás	21
1.4.1.1. Települési szilárd hulladék és hulladékkezelés	21
1.4.1.2. Települési folyékony hulladék és hulladékkezelés	22
1.4.1.3. Veszélyes-hulladék és hulladékkezelés	22
1.4.2. Zaj és rezgés	22
1.4.3. Sugárzás	22
1.4.4. Környezetbiztonság	23
1.4.5. Környezeti tudat, környezeti tudat- és szemléletformálás	23
1.5. A környezeti állapot összefoglaló értékelése: érték- és probléma-kataszter ..	24
2. KÖRNYEZETVÉDELMI KONCEPCIÓ: HOSSZÚ TÁVÚ CÉLKITŰZÉSEK ÉS ELÉRNI KÍVÁNT CÉLÁLLAPOTOK A KÖRNYEZETVÉDELMEBEN	29
2.1. Településfejlesztés és környezetvédelem	29
2.2. Települési önkormányzat és környezetvédelem	30
2.2.1. A települési önkormányzatok környezetvédelmi tevékenységét meghatározó magasabb szintű jogszabályok és programok	30
2.2.2. A települési önkormányzatok környezet-, természet- és műemlékvédelmi feladatai és kötelezettségei	33
2.3. A levegőtisztaság-védelem	38
2.4. vízminőség-védelem	39
2.5. Földvédelem – talajvédelem	40
2.6. Természet- és tájvédelem	41
2.7. Települési és épített környezet védelme	42
2.8. Hulladékgazdálkodás	43
2.9. Zaj, rezgés és sugárzás elleni védelem.....	45

2.10. A környezetbiztonsággal kapcsolatos feladatok	45
2.11. Környezeti tudat- és szemléletformálás	46
3. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM: RÖVID TÁVÚ CSELEKVÉSI PROGRAMOK A KÖRNYEZET VÉDELME ÉRDEKÉBEN	47
3.1. Levegőtisztaság-védelmi program	48
3.2. Víztisztaság-védelmi program	50
3.3. Föld- és talajvédelmi program	52
3.4. Természet- és tájvédelmi program	53
3.5. Települési és épített környezet védelmének programja.....	56
3.6. Hulladékgyűjtési program.....	59
3.7. Környezetbiztonsági program	59
3.8. Környezeti tudat- és szemléletformálás programja	60

BEVEZETÉS

A települési környezetvédelmi program készítésének célja és feladatai

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46.§. (1) bekezdés b.) pontja a **környezetvédelmi program készítését írja elő a települési önkormányzatok számára.**

A törvényi kötelezettség mellett az önkormányzatoknak **morális kötelessége** is a települési környezet védelme, hiszen napjainkra ez a tevékenység mindennapi életünk alapvető, meghatározó részévé vált. Ez annak köszönhető, hogy a társadalom alapvető tevékenységei, a termelés és a fogyasztás során a környezetbe bocsátott szennyező anyagok mennyisége erőteljesen meg növekedett, másrészt a természeti erőforrások pazarló felhasználása következtében a készletek erőteljesen megcsappantak. Miközben a társadalmak ma még alapvetően környezetkárosító módon működnek, nyilvánvaló, hogy ez hosszabb távon nem maradhat így, hiszen a jövő nemzedékek egészséges életének, jólétének biztosításához, az élővilág fennmaradásához a megfelelő környezeti feltételek nélkülözhetetlenek. Ezért a jövőben a környezeti problémák kezelésének előtérbe kell kerülnie, a környezetvédelemnek stratégiai szerepet kell betöltenie.

Valamennyi állampolgár esetében jogosan fogalmazódik meg az igény, hogy **egészséges környezetben** éljen. Az ipar fejlődése, a gazdasági fellendülés, az emberi jólét nem járhat a környezeti elemek állapotának folyamatos romlásával, a szennyeződések növekedésével, hiszen az hosszú távon beláthatatlan következményekhez vezethet.

Felelősségünk abban rejlik, hogy amíg nem késő, felismerjük környezetünk védelmének fontosságát, létjogosultságát. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a környezeti problémák csökkentése, megelőzése, a környezeti károk elhárítása rendkívül költséges dolog. Ma még a környezetszennyezés miatt kirótt bírságok összege gyakran jóval alacsonyabb a kár elhárításának költségeinél. A környezetvédelemi beruházások pedig csak igen lassan, sokszor csak közvetett módon térülnek meg, de elmaradásuk beláthatatlan következményekkel jár.

Mindezen problémák megoldását nagyban elősegíti a környezetvédelmi program, amely **lehetőséget biztosít a problémák tervszerű kezelésére.**

Összességében a települési környezetvédelmi program **kettős szerepet** tölt be:

Egyrészt hozzájárul az **országos és regionális szinten prioritásnak tekintett környezeti problémák** megoldásához. A globális, országos és regionális problémák hatásterülete gyakran azért olyan kiterjedt, mivel a kezdetben helyi szintű probléma

kezelésére valamilyen oknál fogva nem került sor. Ezt a jövőben mindenképpen el kell kerülni.

Másrészt hatékony eszközt biztosít az adott település által legfontosabbnak tartott **helyi problémák** kezelésére. A helyi szinten jelentkező problémák legjobb ismerője a település lakossága és az általuk választott, jogokkal és kötelezettségekkel felruházott önkormányzat.

A program tartalma

A települési környezetvédelmi program tartalmát különböző szinten jelentkező célok, programok és igények határozzák meg:

A programnak egyrészt **összhangban kell lennie a magasabb (országos, regionális) szinten meghatározott célokkal és feladatokkal, figyelembe kell vennie a magasabb szintű kötelezettségeket.** A település környezetvédelmi feladatait meghatározó magasabb szintű jogszabályok és dokumentumok a következők:

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
- A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
- A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény
- A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló mód. 1991. évi XX. törvény
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (2003-2008)
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009-2014)
- Országos Területfejlesztési Konceptió
- Bács-Kiskun megye Területrendezési Terv

A „fentről leosztott” feladatok mellett nagyon fontos azoknak a problémáknak a kezelése, amelyet a **helyi lakosság fontosnak tart.** Ezek megoldása elősegítheti a lakosság életminőségének magasabb szintre emelését és hozzájárulhat a település gazdasági fejlődéséhez.

A program szerkezete

A program szerkezetét tekintve három részből épül fel, melyek a következők:

- 1. fejezet: Állapotfelmérés – állapotértékelés.** A program kiindulási alapja a környezet jelenlegi állapotának felmérése, melynek alapján azonosíthatók a **megoldandó környezeti problémák** és a **megőrzésre érdemes környezeti értékek**. A környezetvédelmi program nem egy-egy állapotot tekint problémának, hanem azt a kérdést teszi fel, hogy miért is jelent gondot az adott környezeti állapotjellemező tényleges, vagy várható alakulása. A problémák feltárásával párhuzamosan meghatározásra kerülnek azok **okai** is abból a célból, hogy meg lehessen keresni a leghatékonyabb megoldásokat, és hogy a megelőzés elve érvényesíthető legyen. A környezet állapotának és a környezeti problémák könnyebb áttekinthetősége érdekében a fejezetet egy **érték- és problémakataszter** zárja.
- 2. fejezet: Koncepció.** A második fejezetben meghatározzuk az **elérni kívánt célállapotokat**, a **prioritásokat** és a **környezeti problémák megszüntetése érdekében teendő hosszú távú környezetvédelmi célkitűzéseket**.
- 3. fejezet: Program.** Az utolsó fejezetben a **településen végrehajtandó konkrét, rövid távú cselekvési programokat ismertetjük**, melyek azt mutatják be, hogy az állapotfelmérés során tapasztalt helyzet és az elérni kívánt célállapotok közötti különbségek hogyan szüntethetők meg.

Adat- és információforrások

A környezet állapotára vonatkozó adatokat a következő szervezetek szolgáltatták:

- Jánoshalma Város Önkormányzata
- ÁNTSZ Kiskunhalasi, Jánoshalmi, Kiskunfélegyházi, Kiskunmajsai Népegészségügyi Kistérségi Intézete
- Alsó- Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala

A programkészítéshez a fenti szervezetek által szolgáltatott adatokon kívül felhasználtuk a terepbejárásaink során szerzett tapasztalatokat, valamint a helyi lakosság néhány kiválasztott tagjának a környezet állapotára és a környezeti problémákra vonatkozó véleményét is megkérdeztük.

1. ÁLLAPOTFELMÉRÉS – ÁLLAPOTÉRTÉKELÉS

1.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

A környezeti hatások értékeléséhez elengedhetetlen a természeti adottságok ismerete. A természeti adottságok fontos szerepet játszanak például a **szennyező anyagok terjedésében** (domborzat és szélviszonyok szerepe stb.), így befolyásolják a kedvezőtlen hatások által érintett területeket. A **táji és természeti értékek** is kizárólag a természeti adottságok ismeretében határozhatók meg. Ezért következőkben röviden bemutatjuk a település közigazgatási területének természeti adottságait.

Talajtani adottságok

A város a Duna-Tisza közti hátság D-i részén, a kiskunsági tájegység déli határán fekszik. Területe a Duna- Tisza felé is lejt.

A táj alapvetően síkvidéki, csak alig érzékelhető buckák törik meg az Alföldre jellemző egysíkúságot. Magassága a 137 és 124 m tszf. között változik. A belterület 132-125 m Balti szint feletti magasságú.

Korábban futóhomok buckák, mocsár és szikes tavak váltakoztak a területen, ma erdőkkel és más növénykultúrával megkötött mezőgazdasági terület jellemzi. A táj arculatát három tájtípus határozza meg:

1. Félig kötött buckás homokvidék – nagyrészt telepített erdőkkel és homokpusztarét maradványokkal
2. Csernozjomos homoksíkság – kertészeti és szántóföldi hasznosítással
3. Buckaközi medencék és csatornák közötti mélyterületek – lápos rétek, szikes legelőkkel Jánoshalma területén a Duna- Tisza közti hátságra jellemző talajféleségek találhatóak. Genetikai szempontból a futóhomok, illetve csernozjom jellegű homok a meghatározó, foltszerűen előfordul mélyben sós csernozjom, a völgyekben pedig réti talajok húzódnak. A gyenge termőképességű és a szél által könnyen mozgatható talajok védelmére, megkötésére, hasznosítására viszonylag sok eredőt telepítettek a közigazgatási területén. Az erdőknek, erdősávoknak ma is nagy szerepük van a szél által okozható károk elhárításában, azonban törekedni kell az őshonos fák telepítésére, továbbá a jelenlegi fenyőerdők pusztulásának helyreállítására megoldást keresni. Nagyon fontos a felső humuszos réteg védelme, a felszínt megbolygató beavatkozások veszélyt jelentenek, valamint a feltöltések megakadályozása tájromboló hatása és talajvíz befolyásoló hatása miatt.

A település meghatározó tájtípusa a mély talajvízű lösszel, löszös homokkal fedett hordalékkúp-síkság, melyet északon csernozjomos homoksíkság határol. A talajok 27 %-a homok, 73 %-a jó minőségű mezőgazdasági talaj.

Talajvíz

Vízföldtani szempontból a mikro térség a Duna folyó bal parti vízgyűjtő területéhez tartozik. A területen a talajvíz -1,0-2,5 m mélyen jelentkezik. A talajvíz mozgását nagymértékben befolyásolta, hogy az utóbbi 10-15 év átlagában csapadékhiány volt jellemző.

A talajvíz az elmúlt 10-15 éves időszakban Jánoshalma területén lesüllyedt, átlagosan 3-3,5 m mélységben volt észlelhető. A megfigyelések szerint csapadékgazdag időszakokban a területen előfordulhat térszínen belvíz. A város mély fekvésű területén (D-DNY részen) a belvíz megjelenésével kellett számolni.

Vízrajz:

A terület vízrajzát a Duna folyó és a csatornák helyzete befolyásolja. Jánoshalmán keresztül halad a Kígyós főcsatorna, így ez esetben ez a meghatározó.

Felszíni vizek.

A felszíni vizeket a Kígyós főcsatorna gyűjti össze és vezeti el. Alapvető funkciója a belvízelvezetés, ezért vízhozama és vízminősége szélsőséges (időszakos vízfolyás).

Rétegvíz

A fő vízadó réteg felső szintjéig - mely a térségben 100-125 m-re tehető -, a homok rétegsor viszonylag jó, lefelé tartó vízmozgást tesz lehetővé, tehát várható, hogy a túlzott rétegvíz kitermelés a talajvízszint csökkenését is eredményezni fogja.

Éghajlati adottságok

Jánoshalma város területe a meleg, száraz és a mérsékelten száraz éghajlati öv határán helyezkedik el. 2100 körül van a napsütéses órák száma éves szinten, a hőmérséklet évi és vegetációs átlaghőmérséklet 10,6-10,7 Celsius fok és 17,4-17,5 Celsius fok között van. A felhőzet évi átlaga 55% körül alakul, az éves csapadék mennyisége 600mm. Jánoshalma éghajlata a gyümölcsfélék, szőlő, zöldségek, gabonanövények és takarmánynövények termesztésére kitűnően alkalmas.

A csapadék elvezetése nyílt árokrendszerrel, illetve különböző átmérőjű csapadékvíz elvezető csővezetékekkel van megoldva.

Növényzet:

A Duna-Tisza közti flórajárásba tartozik, így a következő növények találhatóak. Pusztai tölgyesek, borókás, fehér nyárasok, sziki tölgyesek és tatárjuharos lösztölgyesek és jellemzőek még a tarló szegfű, réti őszirózsa és a kőhúr.

Város határában található a 174 hektáros ősborókás.

1.2. TÁRSADALMI-GAZDASÁGI VISZONYOK

1.2.1. A társadalmi-gazdasági viszonyok rövid bemutatása

A város közigazgatási területe **13.221 ha**. A lakosság száma **9433fő** (2008), az utóbbi években (csökkenő) stagnál.

Jánoshalma lakossága az elmúlt évszázadok során elsősorban mezőgazdaságból **élt**. A szántóföldi gazdálkodás fő terményei a kukorica, a búza, kisebb a napraforgó, az árpa, a repce és a lucerna vetésterülete. Az elmúlt évtizedben az állattenyésztés jelentősen visszaesett.

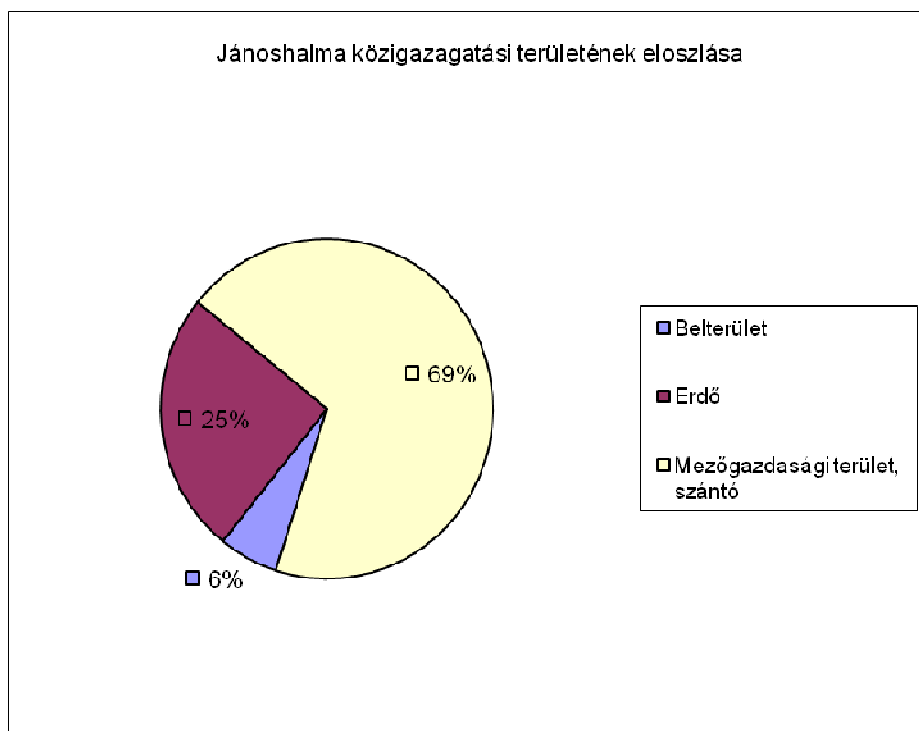
A településen **mezőgazdasági cég, gumiipari cég, raklapgyártó üzem, malmalom, borászat és sertésenyésztő kft működik.** Jelentősebb **környezetszennyező ipari telephely nincs.**

Jánoshalma közigazgatási területét **országos főútvonal nem érinti.** Jánoshalma Bácsalmással, Kiskunhalassal, Kalocsával és - Csávolyon keresztül - Bajával is közvetlen összeköttetésben áll. A mikro térséget ÉK-DNy irányban a Kiskunhalas-Jánoshalma-Baja-5412. sz., ÉNy-DK irányban pedig az 5312. sz. Hajós- Jánoshalma-Mélykúti út tárja fel. Ezekhez néhány kisebb jelentőségű szilárd burkolatú út csatlakozik.

A városon halad keresztül a Kiskunhalas–Jánoshalma-Bácsalmás egyvágányú vasúti mellékvonal.

1.2.2. A területhasználat szerkezete

Az egyes művelési ágak összterületre (13.221 ha) vonatkozó területi arányát az 1. ábrán tüntettük fel.

1. ábra. Jánoshalma közigazgatási területének művelési ág megoszlása

Forrás: Kiskunhalasi Körzeti Földhivatal nyilvántartása, Jánoshalma Város Önkormányzata

Jánoshalma közigazgatási területének **közel 70%-a mezőgazdasági művelés alatt áll.** Ez **mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő érték,** ami egyrészt jelzi a mezőgazdaság számára kedvező természeti adottságokat, másrészt utal az agrártermelésnek a társadalmi-gazdasági életben betöltött szerepére. A **szántók 69%-os aránya sokkal magasabb, mint az országos átlagérték (47,6%).**

Az **erdősültség 25%-os,** ami **magasabb, mint az** – egyébként meglehetősen alacsony – **országos átlagérték (18,9%).**

1.3. A KÖRNYEZETI ELEMEK ÁLLAPOTA

1.3.1. LEVEGŐ

1.3.1.1. Emisszió források

A légszennyező források közül jelentős a **lakossági fűtés**. A **gázvezeték-hálózat** 1985. környékén közel **100%-os kiépítettséggel** elkészült. A hálózatra az ingatlanok **70%-a rácsatlakozott**. A hálózatra nem csatlakozott házakban a lakosság a hagyományos **fa- és széntüzelést** alkalmazza, amely elsősorban a levegő CO₂, SO₂ és szilárd anyag terhelését növeli meg, döntően a fűtési idényben.

A **mezőgazdasági művelés** során – elsősorban a talajművelési és betakarítási munkálatok alkalmával – **jelentős mennyiségű por kerül a levegőbe**, különösen akkor, ha száraz a talaj. Szeles időben a levegőbe került finomabb részecskék nagy távolságokra is eljuthatnak, megnövelve a lakott területekre jutó por mennyiségét. A **településperemi növényzet** –, amely valamelyest védelmet nyújthatna a porszennyezés ellen – **nem összefüggő, helyenként teljesen hiányzik, így védőszerpe nem kielégítő**.

A **közlekedési eredetű légszennyezés** – a csekély átmenő forgalom miatt – **nem jelentős**.

A településen az Alsó- Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség **több pontszerű légszennyező-forrást tart nyilván (pl.: Agroprodukt Kft., Kefag Zrt., Városgazda Kft.) A pontforrások üzemelésével kapcsolatos lakossági panaszról nem tudunk**. Több pontforrást korszerűsítettek az elmúlt időszakban. (pl.: az Agroprodukt Kft szárító 2011-ben elbontásra kerül és teljesen új, korszerű terményszárító kerül átadásra)

A belterületen, néhány helyen önellátás szintjét meghaladó mértékű állattartás folyik, amely jelentős **bűszennyezéssel** jár. A belterületi állattartás szabályozására a település képviselő testülete **állattartási rendeletet** alkotott. A szabályozás ellenére az állati eredetű bűzre az elmúlt években **előfordultak lakossági panaszok**.

Az utóbbi években egyre több embernél jelentkeznek növényi pollenek által okozott allergiás jellegű megbetegedések. A pollenek számának alakulását nagyban befolyásolja a **parlagterületek kiterjedésének alakulása**, mivel azokon gyorsan elterjednek a levegő pollentartalmát növelő gyomfélék, elsősorban a parlagfű. Sajnos a parlagterületek nagysága az elmúlt évtizedben **növekedett**, ami száraz időszakokban a **gyomfélék pollenjeinek jelentős mértékű növekedését eredményezheti a levegőben**. Az elmúlt öt évben országos akció indult a parlagfű visszaszorítása érdekében.

1.3.1.2. Levegőszennyezettség

A Bács-Kiskun Megyei ÁNTSZ-nek Jánoshalmán **nincs telepített légszennyezettség mérő állomása.**

Az emisszió források kis száma és a kismértékű kibocsátás miatt feltételezhető, hogy az év nagyobb részében a levegő minősége **megfelelő**, az **emberi egészséget veszélyeztető mértékű koncentrációk egyik szennyezőanyag esetében sem fordulnak elő.** A légszennyezés időbeli eloszlását tekintve a **CO₂- és SO₂-emisszió a fűtési idényben éri el maximális értékeit.** A **legmagasabb szálló és ülepedő por értékek a mezőgazdasági munkálatok idején** fordulhatnak elő, amikor megnövekszik a forgalom és a mezőgazdasági területek felől érkező porterhelés.

A belterületen folytatott, önellátás szintjét meghaladó mértékű állattartás **bűszennyezése rontja a háztáji gazdaság környékén lakók életminőségét.**

Az **allergén pollenek nagy számát** egyértelműen jelzik az egyre nagyobb számban előforduló allergiás jellegű megbetegedések.

1.3.2. VÍZ

1.3.2.1. Felszíni vizek – emisszió források, vízminőség

A térség vízrendezési szempontból a Kígyós-vízrendszerhez tartozik, melynek jelentősebb feladatai a térségen kívül jelentkeznek. A csatorna alapvető funkciója a belvízelvezetés. Ezeknek a vízvisszatartó létesítményeknek kedvező hatása lehet a jánoshalmi térségre is. A meglévő, de jobbra nem működő záportározók sok esetben feliszapolódtak, esetleg növényvel borítottak.

1.3.2.2. Felszín alatti vizek – emisszió források, vízminőség

A felszín alatti vizeket **mezőgazdasági eredetű terhelések** érhetik. Jánoshalma közigazgatási területén és a környező területeken **üzemi állattartó-telep** működik. Az **állatlétszám összességében több ezres nagyságrendű.** A tulajdonosok, üzemeltetők környezetvédelmi előírások betartására vonatkozó fegyelme megfelelő. Az általában **burkolt aljzatú karámokból és trágyatárolókból** a trágyalé nem szivárog a talajba. A szakszerű tárolás mellett a trágya környezetvédelmi előírásokat figyelembe véve nem jelent veszélyt a felszín alatti vizekre, elsősorban a talajvízre. A trágyát jellemzően **talajtani szakvéleményre alapozott hatósági engedéllyel juttatják ki a mezőgazdasági területekre.**

Az **intenzív szántóföldi műveléssel** hasznosított területeken felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezéssel lehet időnként számolni az **agro-kémikáliák kimosódásából.** Ilyen volt a **2010-es esztendő, amikor is a csapadékos időjárás hatására történtek kimosódások.** Ezt a tényt a **környék figyelőkútjainak mérési eredményei is alátámasztották.** Az elaprózott birtokszerkezet miatt a mezőgazdasági

jellegű szennyező források elapróztak. Szennyező hatásuk felmérése és az előírások betartásának ellenőrzése rendkívül nehéz.

A növény védőszer alkalmazása során jellemzően a legolcsóbb kezelési módokat igyekeznek alkalmazni, ami gyakran **nehezen lebomló hatóanyagú szerek alkalmazását** jelenti. Romlott a helyzet a növény védőszer alkalmazására vonatkozó szabályok betartása terén is.

A belterületen vezetékes vízzel ellátott ingatlanok aránya megközelíti a 98%-ot, a 2% egy része lakatlan ingatlan, illetve fennmaradó ingatlanok a közkifolyókról (70db szolgáltató egészséges ivóvizet a város területén) oldják meg az egészséges ivóvíz ellátásukat.

A külterületek vezetékes ivóvízzel csak részben vannak ellátva. Ahol az ellátás nem biztosított, ott házi vízellátó berendezéssel fúrt kútból oldják meg a vízellátást. Mivel a térségben a szórvány tanyák nagy része már lakatlan, így kevés helyen kell a közműpótlást biztosítani a tulajdonosoknak. A fúrt kutak vízminősége kifogásolható, tisztítás nélkül ivóvíznek nem használható.

A szennyvízcsatorna-hálózat kiépítettsége minimális 4,2 km. A rákötések száma a lakásállomány 4-5 %-kát jelenti. 2011-ben kezdődik a szennyvízcsatornázási beruházás. Azoknál az ingatlanoknál, amelyekben a szennyvízcsatornára való rákötés lehetősége nincs meg, ott egyedi szennyvízgyűjtők találhatóak. Ezek nagy többsége zárt rendszerű közműpótló berendezés, de találhatóak még az 1980-as évek előtt épült szennyvízszikkasztók is. Ezekről feltételezhető, hogy az elmúlt időszak alatt az elzsírosodástól zárt rendszernek tekinthető.

A szippantott szennyvíz kezelése az önkormányzat rendeletében előírt módon történik. A települési folyékony hulladék szállítására/kezelésére az önkormányzat kötelezően igénybe vehető közszolgáltatót jelölt ki.

Még mindig vízszennyező-forrás lehet a település által 2007. október 31. napjával bezárt **kommunális hulladéklerakó**, ahonnan **műszaki védelem hiányában az esővízzel akadálytalanul juthatnak be a különféle szennyezőanyagok a felszín alatti vizekbe.** Az állandó ellenőrzést a hulladéklerakó körül elhelyezett **figyelő kutak** jelentik, amelyből az önkormányzat évente mintát vesz és elemzésre küld el. Az elemzések eddig talaj- és vízszennyeződést nem mutattak ki.

A mélyebben elhelyezkedő **rétegvizek minősége** is kifogásolható (arzén, vas, mangán), de tisztítás után lehetővé teszi a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátását.

1.3.3. TALAJ

1.3.3.1. Talaj degradációs folyamatok, a talajok állapota

Az intenzív szántóföldi művelés alatt álló területeken a **talajfizikai, talajkémiai és talajbiológiai degradációs folyamatok** – az ország más intenzív hasznosítású területeihez hasonlóan – **jelentős mértékűek.**

Gazdasági és környezetvédelmi szempontból különösen a **humusztartalom** fenntartása fontos. A település talajainak humusztartalma természetes állapotban 2-3% között változott. Napjainkban a szántott rétegre vonatkoztatott adatok alapján a talajok döntő része a **humuszosodó** (1,51-2,5 % humusztartalom) és a **humuszos** (2,51-3,5% humusztartalom) kategóriába tartozik. A humusztartalom **lassú csökkenést** mutat, amelyet sokszor még a rendszeres szerves trágyázással sem sikerül megállítani. Fennáll a veszélye annak, hogy ez a folyamat **hosszabb távon a talaj tápanyag-szolgáltató képességének kimerüléséhez vezethet.**

Jánoshalma közigazgatási területének mélyebben fekvő térszínein **egyes időszakokban a mezőgazdaság számára komoly terméskiesést okoz a belvíz.** Ennek oka a domborzati (mély fekvésű terület) és vízrajzi (felszín közeli talajvíz) adottságokban keresendő, azonban nagymértékben hozzájárul a **belvízelvezető csatornarendszer karbantartásának elmaradása** is. Mivel a rendszer nem áll egységes kezelés alatt, működőképességének megbénításához az is elegendő, ha egyes tulajdonosok saját területükön nem végzik el az árkok tisztítását.

A szántóterületek talajainak **makro tápanyag-ellátottsága** az elmúlt évtizedben **jelentős mértékben romlott.** A műtrágyák jelentős árnövekedése miatt a gazdálkodók anyagi helyzete általában nem teszi lehetővé a teljes tápanyag-visszapótlást. Mivel a termés mennyiségét a **nitrogén** befolyásolja a legnagyobb mértékben, **elsősorban nitrogénműtrágyázást alkalmaznak.** A **kijuttatott mennyiségek azonban még így sem mindig fedezik a szántóföldi növények teljes nitrogénigényét.** A **foszfor** és a **kálium** esetében annyival kedvezőbb a helyzet, hogy ezek az elemek erősen megkötődnek a talajkolloidok felületén, ezért a talajba juttatva nehezen mosódik ki. Ennek a ténynek, valamint a rendszerváltás előtti időszakban történt nagy mennyiségű foszfor- és káliumtartalmú műtrágya kijuttatásának köszönhetően még **sok helyen napjainkban is megfelelő az ellátottság.**

A talajok **mikro tápanyag-ellátottsága kedvezőbb,** azonban az utóbbi évtizedben ezen a téren is **kedvezőtlen változások indultak el.** Különösen **aggasztó a helyzet a cink esetében,** ami komoly problémát jelent, mivel a szántott területen nagy arányban termesztik a cink-igényes kukoricát. Ez a probléma nagy valószínűséggel már rövidtávon is érezhető **terméscsökkenést fog eredményezni.**

Negatív vonás, hogy a magángazdálkodók általában nem végeztetnek rendszeresen talajvizsgálatokat, így **nincsenek tisztában a talajok aktuális állapotával.** Ebből következően előfordulhat, hogy a trágyázás során **nem azokat a tápanyagokat juttatják ki a talajra, amelyre szükség lenne,** ami környezetvédelmi és gazdasági szempontból is problémát jelenthet. Általánosabb azonban, hogy **éveken keresztül teljesen elmarad a szükséges trágyázás,** ami a talaj tápanyagtartalmának kimerülését eredményezheti, és ebből következően a termésátlagok drasztikus csökkenéséhez vezethet.

1.3.3.2. Talajszennyezés

A területen **rendkívüli talajszennyezés nem történt.**

Környezetvédelmi szempontból **előnyösnek mondható a talajok viszonylag magas CaCO_3 -tartalma.** Semleges, enyhén lúgos pH-viszonyok között a **talajokba kerülő szennyeződések jelentős része nehezen mobilizálódik,** így a növények nem képesek felvenni ezeket a vegyületeket, ezáltal a tápláléklánc magasabb szintjeit sem veszélyeztetik.

1.3.4. ÉLŐVILÁG ÉS TÁJ

1.3.4.1. Az élővilág és a táj állapota

A tájalkotó tényezők közül a természetes állapotokhoz képest a legnagyobb változás az élővilág esetében következett be. A település közigazgatási területének közel 69%-a mezőgazdasági művelés alatt áll, s ebben az emberi tevékenységekkel jellemezhető térben található meg a **természetes élőhelyek többé-kevésbé átalakult, feldarabolódott és izolálódott foltjai.**

A természetes eredetű élőhelyek közül az emberi tevékenység előtti állapothoz képest **viszonylag nagy az erdők területi kiterjedése** (az összterület 25%-a). További jellemzőjük, hogy a **fák területenként egykorúak, így kitermelésükre is egyszerre kerül sor.**

A gyepes területi kiterjedése szintén kevés.

A táj esztétikai jellegét a mezőgazdasági művelés dominanciája határozza meg. A terület **esztétikai szempontból akkor lenne igazán vonzó, ha nagyobb lenne a növényzeti borítottság, vagy változatosabb területhasználati szerkezet lenne jellemző.**

A mezőgazdasági tevékenységhez kötődő **külterületi gazdasági épület-együttest** (volt Petőfi Tsz-telephely) az Agroprodukt Kft., (volt Jókai Tsz-telephely) a Hergevica Kft., (volt Tsz-közi telephely) a Kéleshús Kft. vette meg. Az épületek átalakítása, felújítása folyamatosan történik, **tájéesztétikailag** is kedvező benyomást nyújtanak az úton közlekedőknek és a település lakosságának is. A nem mezőgazdasági tevékenységhez kötődő külterületi gazdasági épületegyüttes jelent meg a város ÉK-i részén. A Renner Bt. üzemei jól illeszkednek a környezetbe.

A **tájpotenciál megőrzése** szempontjából kiemelkedő jelentőségű a **talaj termékenységének fenntartása,** amelyről a korábbiakban már részletesen szoltunk.

1.3.4.2. Ökológiai kapcsolatok

Az erdők ökológiai szempontból kedvezőtlen állapota miatt a területen **nincsenek olyan nagy, összefüggő, természetszerű állapotban lévő élőhelyek, amelyek az ökológiai hálózat magterületeit jelenthetnék.**

Az ökológiai kapcsolatok működésének értelmezéséhez mindenképpen szükséges kitékinteni a település közigazgatási területének tágabb környezetére is. A terület tágabb környezetében lévő **nagyobb, összefüggő, természetszerű foltok**: a Kiskunsági Nemzeti Park, Kéleshalmi ősbörökás, Duna folyó Baján valamint a Gemenci-erdő.

A **Duna-völgy ártéri erdei** a magterületek közötti É-D-i irányú kapcsolatok fenntartásában kiemelkedő szerepet játszanak, így **regionális jelentőségű ökológiai folyosó** szerepet töltenek be. Az ártéri erdők azonban sok helyen jelentősen elkeskenyednek, több helyen megszakítottak, így ökológiai szerepük betöltése érdekében mindenképpen szükség van állapotuk javítására.

Az ökológiai kapcsolatok működését az is nehezíti, hogy az elmúlt évtizedekben a **szántóföldek között lévő, kis kiterjedésű, természet közeli állapotú élőhelyek** (nádasok, vizenyős mélyedések stb.), valamint a **vízfolyások menti ligetek** – melyek fontos szerepet tölthetnének be az ökológiai kapcsolatok fenntartásában – **nagyobbrészt áldozatul estek az iparszerű mezőgazdasági termelésnek.**

1.3.4.3. Természetvédelem

A település közigazgatási területén **országos jelentőségű egybefüggő védett természeti terület nem található**, de a szomszédos közigazgatási területeken található, melyek közvetve, vagy közvetetten kapcsolatban állnak a város közigazgatási területén lévő természeti értékekkel.

A település határán található a Jánoshalma-Kunfehértó erdők, mely Natura 2000 terület és kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület.

Országos Tájvédelmi Hivatal 167,7 ha ősbörökást 1975-ben nyilvánította természetvédelmi területté. Az ősi buckás arculatát egyedül az egykori kéleshalmi legelő őrizte meg, s ezzel megőrizte az Illancs hátság különleges növényzetét is. A buckák ugyanis nem egyformák. A hátság északi részén a buckák és völgyeik szélesek, boróka és fehér nyár növi be őket. A déli részeken a fehér nyár és a galagonya érzi otthon magát. A kéleshalmi terület átmenet a kettő között: jól érzi magát buckáin a galagonya és a boróka, a szürke és fehér nyár egyaránt. Talán ezért olyan gazdag itt a vegetáció, mert a homok lösszel kevert. A buckák lábainál égerlápok alakultak ki. A terület nélküli védelemben részesülő képződmények közül **védett növény- és állatfajok** előfordulnak a területen.

Védelmet élvez a borotai Csókási nyaras is.

Az 1996. évi törvény a természet védelméről rendelkezése szerint természetvédelmi oltalom alatt állnak azok az erdő, gyep, nádas művelési ágú területek, művelés alól kivettként nyilvántartott, és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületek, melyeket elsősorban természet közeli állapotok jellemeznek. Ezek az ún. **természeti területek**, melyek jelentőségét az adja, hogy – általában a nagy kiterjedésű szántók közé ékelődve – a természetes élővilág számára menedékhelyet biztosítanak. A természeti területeken történő gazdálkodásra szigorú előírások vonatkoznak, míg a művelési ágváltoztatáshoz a területileg illetékes természetvédelmi hatóság engedélyre van szükség. A természeti területek listáját a **Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság elkészítette.**

Jánoshalma közigazgatási területén 13 helyet nyilvánítottak természeti területé, melyek a Kiskunsági Nemzeti Park nyilvántartásában az alábbi számokon szerepelnek: K 1196; K1232; K1271; K1373; K3408; K3414; K3415; K3703; K3704; K3735; K3736; Natura 2000-HUKN 20018;

Az 1996. évi törvény a természet védelméről rendelkezése szerint bizonyos mértékű védelmet élveznek az ún. **egyedi tájértékek**. Ezek olyan, a tájra jellemző természeti értékek, képződmények és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elemek, amelyeknek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, és nem állnak természetvédelmi vagy műemléki oltalom alatt. A település egyedi tájérték katasztere **még nem készült el.**

1.3.5. TELEPÜLÉSI és ÉPÍTETT KÖRNYEZET

1.3.5.1. A települési környezet tisztasága

A településen a közterületek és a magánporták egyaránt gondozottak. A **köztisztasági helyzet megfelelő.**

A települési környezet kedvező állapotához a képviselő testület által a **köztisztaságról alkotott helyi rendelet** is hozzájárul.

1.3.5.2. Zöldfelületek, zöldfelület-gazdálkodás

A zöldfelületeknek – az épületállomány mellett – meghatározó szerepe van az előnyös település-, ill. utcakép kialakításában. A belterületen elhelyezkedő növénytakaró szűrőhatása révén a légszennyezés és zajterhelés csökkentéséhez is hozzájárulhat.

Jánoshalmán a belterületi utak mentén **széles zöldsávok** vannak, amelyeket elsősorban gyümölcsfákkal, helyenként vadgesztenyével, hársakkal stb. fásítottak. A város központjában található a legjelentősebb zöldterület a park.

A park és út menti zöldsávok fenntartását, kezelését a Városgazda Kft. és a lakosság közösen végzi. **Állapotuk megfelelő.**

1.3.5.3. A települési infrastruktúra környezetvédelmi vonatkozásai

A közüzemi-lakossági szolgáltatások megléte illetve hiánya egyrészt jelentősen befolyásolhatja a környezet állapotát, másrészt befolyásolja a lakosság életfeltételeit.

Kommunális szennyvízkezelés

A településen a kommunális szennyvízcsatorna-hálózat kiépítettsége minimális. Lakossági állomány rákötöttsége 4-5%. A családi házakban zárt elsősorban zárt szennyvízgyűjtők kerültek kialakításra. A szippantott szennyvíz kezelése az önkormányzat rendeletében előírt módon történik. A települési folyékony hulladék szállítására/kezelésére az önkormányzat kötelezően igénybe vehető közszolgáltatót jelölt ki. A településen szennyvíztisztító telep működik. A város pályázott a Környezet és Energia Operatív Program keretében a csatornahálózat bővítésére és fejlesztésére, valamint új szennyvíztisztító telep megépítésére. A pályázatot 2010-ben megnyerték, a kivitelezést 2013-ra meg kell valósítani.

Csapadékvíz-elvezetés

A település központi területén kiépült az elválasztó rendszerű, zárt csapadékvíz elvezető csatorna, melybe a közeli utcák nyílt árkai csatlakoznak. Település többi részén azonban nyílt, szikkasztó árkos a csapadékvíz elvezetés. Befogadó a Kígyós csatorna. A csatornahálózat műszaki állapota megfelelőnek mondható, azonban a rendszer (árkok, áttereszek folyamatos karbantartásra és időszakos rekonstrukcióra szorul. A meglévő régi záportároló a településen mára nem töltik be funkciójukat, de az önkormányzat részéről már megvizsgálásra kerültek a telepítési lehetőségek.

Ivóvízellátás

A település lakosságának ivóvízellátása **kiépített vízvezeték-hálózatról** történik. A lakások **közel 98%-a rácsatlakozott a rendszerre**. A rétegvíz kutakat és a vízvezeték-hálózatot a **Városgazda Kft.** üzemelteti.

A hálózatba kerülő víz minőségére vonatkozóan a Bács-Kiskun Megyei ÁNTSZ rendszeresen végez méréseket. Az ivóvíz **minősége az arzént kivéve megfelelő. Az arzén komponens határérték alá történő tisztítása érdekében a település csatlakozott a Dél-Alföldi Ivóvízminőség-javító Programhoz, mely jelenleg a megvalósítás fázisába ért, ugyanis a pályázat nyert a támogatási szerződés aláírásra került.**

Energiaellátás, energiagazdálkodás

A településen **100%-os a villamosenergia-szolgáltatás.**

A településen a **gázvezeték-hálózat** kiépült. A rendszerre az összes intézmény, valamint a **lakásoknak körülbelül 70%-a csatlakozott rá.**

1.3.5.4. Épített környezet

A belterületi környezet állapotát alapvetően az **épületállomány összetétele és állapota** határozza meg.

A településkép szempontjából komoly probléma, hogy **az épületállomány jelentős része az elmúlt évtizedekben épült, jellegtelen kockaház.**

Ugyanakkor a településen **számos értékes építészeti elem** van. Ilyen például a **katolikus templom** vagy a Felső-Bácskai Múmalom. 2003 körül a templom belső tere is megújult.

Pozitív vonás, hogy a 20. század elején épült, **hagyományos stílusú népi lakóházak egy része többé-kevésbé őrzi eredeti stílusjegyeit.** Ezek közül **helyi védelem** alatt áll néhány épület.

Időközben a képviselő-testület elfogadta a településfejlesztési koncepciót, a településszerkezeti tervet, és a helyi építési szabályokról szóló önkormányzati rendeletet.

A **lakóingatlanok száma 4476 db**, amelyeknek becslések szerint **kisebb része szorul felújításra.** A felújításra a lakóknak jellemzően nincs pénze. A **középületeket** – pályázati pénzekből és saját forrásból – **folyamatosan újítják**, így **állapotuk szinte kivétel nélkül megfelelőnek mondható.**

1.3.5.5. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései

Az ember és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással. A környezeti problémák a legtöbb esetben az emberi egészségre is kihatnak. Az emberi egészséget veszélyeztető környezeti ártalmak leginkább a településeken fejtik ki hatásukat.

A rendelkezésünkre álló adatok alapján megállapítható, hogy a felnőtt korú lakosság megbetegedéseinek **közel 75%-át keringési rendszeri betegségek tették ki.**

Az elmúlt években a település **lakosságának egészségi állapota a megye többi településének lakosságával összehasonlítva az átlagosnál jobb volt.**

A **környezeti problémák okozta ártalmak közvetlenül nem mutathatók ki a település lakosságának megbetegedési mutatóiban.**

1.3.5.6. Környezetvédelmi vonatkozású tervek, rendeletek

A terület- és településfejlesztési tervek kedvező irányban mozdíthatják el a települések fejlődését. A tervek környezetvédelmi vonatkozásainak figyelembevétele elősegítheti a környezeti értékek megőrzését és a környezeti problémák megszüntetését. A helyi környezeti problémák kezeléséhez jelentős mértékben járulhatnak hozzá a települési önkormányzat által hozott helyi környezetvédelmi rendeletek.

A település jövőképevel foglalkozó dokumentum a helyi településfejlesztési koncepció, és a **kistérségi területfejlesztési koncepció**, amelynek vannak környezetvédelmi vonatkozásai.

Az Önkormányzat képviselő testülete **helyi rendeletet** hozott a **köztisztaságról, a belterületi állattartás rendjéről, az ebtartásról, a települési szilárd és folyékony hulladék kezeléséről és szállításáról**, valamint a **talajterhelési díjról**. Környezetvédelmi beruházásokra, fejlesztésekre fordítható **környezetvédelmi alapot hoztak létre**, de a talajterhelési díjból befolyt bevételt az önkormányzat elkülönült számlán kezeli, és elsősorban környezetvédelmi célú tevékenységre fordítja vissza.

1.4. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK

1.4.1. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Az életszínvonal emelkedésével a fogyasztói társadalom térnyerésével, fokozatosan nő a keletkező hulladék mennyisége. Mára már a legtöbb önkormányzat felismerte, hogy komoly lépéseket kell tenni a hulladékok keletkezésének csökkentése, és a megfelelő kezelése irányában. A probléma napjainkban már nem csupán környezet- és természetvédelmi, hanem egészségügyi és gazdasági vonatkozásban is jelentkezik.

1.4.1.1. Települési szilárd hulladék és hulladékkezelés

A települési szilárd hulladék gyűjtése **szervezett közszolgáltatás keretében** történik. A háztartásokban keletkezett hulladékot a lakosság **hulladékgyűjtő edényekbe gyűjti**. A hulladék elszállításával az Önkormányzat a **kiskunhalasi Homokhátsági Hulladékgazdálkodási Kft.-t bízta meg** amely az összegyűjtött hulladékot a **saját üzemeltetésében lévő kiskunhalasi hulladéklerakó telepre szállítja**.

A közszolgáltatás keretében **11 helyen a városban hulladékgyűjtő szigetet működtetnek**. Ezek **3 frakció (papír, üveg, műanyag) szelektív gyűjtésével csökkentik a háztartásokban keletkező kommunális hulladékot**.

Jánoshalma Város Önkormányzata a korábbi **kommunális hulladéklerakóját 2007. október 31. napjával bezárta**. A telep rekultivációja 2010-ben megtörtént.

1.4.1.2. Települési folyékony hulladék és hulladékkezelés

A településen a **szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése minimális**. Ezért az ingatlanok többségében döntően **egyedi szennyvízgyűjtők** találhatók.

A zárt rendszerű közműpótló berendezések szippantását – egyedi igények alapján – **az önkormányzat szerződés alapján végezteti**. Az ürítések a helyi vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező szennyvíztisztító telepen történnek.

1.4.1.3. Veszélyes hulladék és hulladékkezelés

Jánoshalmán az egészségügyi intézményben, borászati üzemben, sertéstelepen és a helyi vízműnél keletkeznek veszélyes hulladékok. Minden cég illetve intézmény szerződésben áll egy veszélyes hulladékot szállító céggel. A nyilvántartott veszélyes hulladékokat **minden esetben elszállították, ártalmatlanításuk máshol történt**.

A településen tevékenykedő **egyéb társas és egyéni vállalkozóknál** keletkező veszélyes hulladékok sorsáról nem mindig van tudomása a környezetvédelmi felügyelőségnek.

A háztáji gazdaságokban **elhullott állatok tetemeit** a lakosok az elmúlt években a kijelölt **állati hulla átvevőn helyezték el**. Elszállításukat az Atev Zrt. végzi.

A **háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok** – hazánk településeinek nagy részéhez hasonlóan – nagy része a **kommunális hulladékok közé kerülnek**. Ugyanakkor a 2010-ben megnyitott hulladékudvar díjmentesen fogadja a lakossági veszélyes hulladékok nagy részét, továbbá egyes üzletek is felkészültek elsősorban a szárazelemek és az elektromos és elektronikai hulladékok átvételére.

1.4.2. ZAJ ÉS REZGÉS

A közlekedési eredetű **zaj- és rezgésterhelés** a település nagy részén – az átmenő forgalom kis mértéke miatt – **nem jelentős**.

A város belterületén jelentős **ipari tevékenység** nincs, közigazgatási területén lévő tevékenységek **zajkibocsátása viszont nem jelentős**.

1.4.3. SUGÁRZÁS

Jánoshalma **kevesebb, mint 90 km-re fekszik a potenciális sugárveszélyt jelentő paksi atomerőműtől**. Az erőmű környékén a gamma-háttérsugárzás mértékét folyamatosan ellenőrzi az ÁNTSZ keretében működő Sugár egészségügyi Decentrum. Mérési eredményeik azt mutatják, hogy a Paksi Atomerőmű **normál üzemben nem növeli meg a háttérsugárzás mértékét, vagyis nem jelent aktuális veszélyt környezetére**.

Tényleges szennyezés, környezeti katasztrófa, vagy havária jellegű esemény esetén fordulhat elő. Előbbi esélye az erőmű megfelelő helykiválasztása miatt minimális, a haváriák előfordulását a Paksi Atomerőmű Rt. jól képzett szakemberei igyekeznek minimalizálni.

1.4.4. KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Jánoshalma településen **nincsenek havária vagy környezeti katasztrófa esetén jelentős környezeti kárt okozó létesítmények.**

A környező területeken lévő ipari üzemek közül a legnagyobb potenciális veszélyt a **paksi atomerőmű** jelenti.

A természeti katasztrófák és a nem nukleáris jellegű, rendkívüli környezetkárosodások elhárítására, hatásuk csökkentésére vonatkozóan **nem készült települési intézkedési terv, de a település aktualizált katasztrófavédelmi (kitelepítési) tervvel rendelkezik.**

1.4.5. KÖRNYEZETI TUDAT, KÖRNYEZETI TUDAT- ÉS SZEMLÉLETFORMÁLÁS

A környezetvédelmi ismeretek és az ökológiai szemlélet kialakítása minden állampolgár és minden szakma számára elengedhetetlen. Az oktatás, képzés, tájékoztatás feladata, hogy az emberek számára világossá tegye az egyes döntések környezeti következményeit és a lehetséges megoldások alternatíváit.

Bár a társadalom környezethez való viszonyának alakításában az oktatásnak és a médiának van döntő szerepe, az **önkormányzatok is jelentős szerepet játszhatnak** ebben a folyamatban.

Jánoshalma Város Önkormányzata a környezet állapotára és védelemére vonatkozó információkat általában a **Hunyadi Népe havi lap hasábjain, Jánoshalma Város honlapján** valamint **közmeghallgatásokon** osztja meg a település lakosságával.

Az **általános iskola pedagógusai** jelentős mértékben hozzájárulnak a gyerekek környezeti tudatának fejlesztéséhez: megemlékeznek a Zöld Napokról, rendszeresen a környéken tett természetjáró túrák, szerveztek szemétszedési, parlagfű-gyűjtési akciókat és faültetést. A településen „Zöld Óvoda” működik, mely nagyban hozzájárul a környezettudatos neveléshez.

A településen kimondottan a környezet védelmével foglalkozó egyesület nincs, de van egy-két olyan egyesület, amelyik legalább részben a feladatai közé sorolja.

1.5. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉSE: ÉRTÉK- ÉS PROBLÉMA-KATASZTER

A termelés és a lakosság kedvező életminőségének hosszú távú fenntartása érdekében fontos, hogy

- egyrészt a társadalmi-gazdasági tevékenységek a természeti adottságok által biztosított lehetőségeken alapuljanak,
- másrészt a termelés során az adottságok állapota ne károsodjon olyan mértékben, hogy abban visszafordíthatatlan változások következzenek be.

Amennyiben az adottságok nyújtotta potenciális lehetőségek és a társadalmi-gazdasági tevékenységek között ellentét feszül, károsodhatnak a termelés alapját jelentő természeti erőforrások, ami hosszabb, vagy rövidebb időtávlatban magát a termelést, és ezzel a térség gazdasági fejlődését veszélyezteti. Hosszú távon csak a **környezeti konfliktusoknak a feloldása**, a természeti adottságokon alapuló és egyidejűleg a környezet- és természetvédelmi követelményeit messzemenően figyelembe vevő termelési rendszerek kialakítása és alkalmazása biztosíthatja a település gazdasági fejlődését és a minőségi emberi lét szempontjából elengedhetetlen környezeti állapot fennmaradását.

A problémák mellett a természeti adottságokat és a környezeti állapotot tekintve a település számos olyan értékkel rendelkezik, amelyre a fejlesztések során támaszkodni lehet, sőt kell is. Ezek az értékek jelentős mértékben járulnak hozzá a lakosság életminőségéhez és alapját képezhetik a település fejlődésének. Ezért fontos, hogy a település olyan jövőképet fogalmazzon meg maga számára, ami biztosítja a **meglévő értékek megőrzését**.

A következőkben a település közigazgatási területén feltárt legfontosabb környezeti értékeket és problémákat mutatjuk be, környezeti elemenként és hatótényezőnként.

LEVEGŐTISZTASÁG -VÉDELEM

Értékek

- A település közigazgatási területén jelentős ipari jellegű légszennyező forrás nincs.
- A közlekedési eredetű emisszió mértéke nem jelentős.
- A gázvezeték-hálózat kiépült. A közintézményekben és a lakóházak 70%-ában a fa- és széntüzelésnél kevésbé környezetszennyező gáztüzelést alkalmaznak.

Problémák, veszélyek

- Egyes időszakokban jelentős a nagy kiterjedésű, szántóföldi művelés alatt álló területekről származó porszennyezés.
- Egyes időszakokban jelentős a levegő pollentartalma, ami allergiás jellegű panaszokat okozhat.

VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

Értékek

- A rétegvizek vízkészletének mennyisége és minősége lehetővé teszi, hogy tisztítás után a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátása megvalósuljon.

Problémák, veszélyek

- Az intenzív szántóföldi művelés alatt álló területeken előfordulhat az agrokemikáliák használatából eredő vízszennyezés. Jellemző a nehezen lebomló hatóanyagú szerek alkalmazása. A növényvédő szerek alkalmazására vonatkozó szabályokat gyakran nem tartják be.
- Figyelemmel a 219/2004.(VII.21.) kormány rendelet 20.§ (7) bekezdésére a települési önkormányzat a felszín alatti vizek védelme érdekében szennyvízcsatorna beruházást kezdeményezett, mely új szennyvíz-tisztító telep létesítését is magában foglalja, továbbá az állattartással kapcsolatos rendeletek felülvizsgálatra szorulnak.

TALAJ

Értékek

- A talajok állapotában a művelés hatására bekövetkezett kedvezőtlen változások mértéke kisebb, mint az ország és a megye sok más területén.
- Környezetvédelmi szempontból előnyös a talajok viszonylag magas CaCO_3 -tartalma, valamint semleges és enyhén lúgos pH-viszonyai, mivel ilyen körülmények között a talajokba kerülő szennyeződések jelentős része nehezen mobilizálódik, így a növények nem képesek felvenni ezeket a vegyületeket, ezáltal a tápláléklánc magasabb szintjeit sem veszélyeztetik.

Problémák, veszélyek

- A hosszú, csapadékos időszakokat követően nagy területeket boríthat belvíz.
- A művelt területeken a több évtizedes intenzív hasznosítás következtében a talajtulajdonságok kedvezőtlen irányba módosultak: jelentős mértékben lecsökkent a humusztartalom, bizonyos makro- és mikroelemek esetében romlott a tápanyagszolgáltató-képesség, kedvezőtlen irányba módosult a talaj szerkezete (szerkezeti elemek szétesése, eketalpréteg kialakulása stb.). A termelők jelentős részének anyagi helyzete nem teszi lehetővé valamennyi tápanyag optimális mértékű pótlását. Amennyiben ezek a kedvezőtlen folyamatok tovább tartanak, rövidesen a termés hozamok visszaesésével kell számolni.
- Az elmúlt években lecsökkent a rendszeres talajvizsgálatba bevont területek nagysága, így a termelők nincsenek tisztában a talajok aktuális állapotával.

ÉLŐVILÁG ÉS TÁJ

Értékek

- Az erdők területi aránya magasabb az országos átlagnál.

Problémák, veszélyek

- A természetes erdők helyét a közigazgatási terület jelentős részén nemesített és tájidegen fajokból álló, fajszegény erdők (elsősorban nemesnyárasok és akácok) foglalják el. A nem őshonos fákból álló telepített erdők sokkal fajszegényebbek, mint a hazánkban őshonos fákból álló állományok, s az egykorú állományok kitermelésére egyszerre kerül sor.
- Az erdők ökológiai szempontból kedvezőtlen állapota miatt a területen nincsenek olyan nagy, összefüggő, természetszerű állapotban lévő élőhelyek, amelyek az ökológiai hálózat magterületeit jelenthetnék.
- A regionális jelentőségű ökológiai folyosót képező erdők igen keskenyek, több helyen megszakítottak, ami korlátozza ökológiai szerepük betöltését.

TERMÉSZETVÉDELEM

Értékek

- A kéleshalmi Ősborókás, mint kapcsolódó 167,7 hektáros terület országos védelem alatt áll.

TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET

Értékek

- A közterületek és a magánporták nagy része gondozott. A köztisztasági helyzet megfelelő.
- 98%-os kiépítettséggel kiépült az ivóvízvezeték-hálózat. Az ivóvíz minősége tisztítás után is (jelenleg még) kifogásolható.
- A településen vannak értékes építészeti elemek.
- Az épületállomány állapota – a környék többi településével összehasonlítva – megfelelő.
- A településen számos értékes építészeti elem van, melyek egy része műemléki vagy helyi védelem alatt áll.
- A képviselő testület több környezetvédelmi vonatkozású helyi rendeletet alkotott.

Problémák, veszélyek

- Jelentős részben kihasználatlanok az igényes, vonzó városkép zöldterület-fejlesztésben rejlő lehetőségei.
- A belterületi esővíz-elvezető árokrendszer kialakítása és állapota nem megfelelő, így a csapadékosabb időszakokat követően problémát okoz a belvíz.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Értékek

- A települési szilárd hulladék gyűjtése szervezett közszolgáltatás keretében történik.
- Hulladékgyűjtő szigetek kerültek kialakításra a szelektív gyűjtés lehetőségét biztosítva
- A hulladékudvar 2010-től fogadja a lakossági azon hulladékokat, amelyeket szükséges elkülönítetten gyűjteni. (inert-, zöld-, veszélyes hulladék)

Problémák, veszélyek

- A háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok útja ellenőrizetlen, feltehetően a kommunális hulladékok közé kerül nagy része.

ZAJ ÉS REZGÉS

Értékek

- Jelentős ipari jellegű zaj- és rezgésforrások nincsenek.
- A közlekedési eredetű zaj- és rezgésterhelés nem jelentős.

KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Értékek

- A településen nincsenek katasztrófa-veszélyes létesítmények.

KÖRNYEZETI TUDAT- ÉS SZEMLÉLETFORMÁLÁS

Értékek

- Az általános- és középiskolák pedagógusai, valamint az óvodában dolgozó óvónők (főleg a „Zöld Óvoda”) jelentős mértékben hozzájárulnak a gyermekek környezeti tudatának fejlesztéséhez.
- Alkalmanként a lakosság tájékoztatásra kerül a egy-egy környezeti helyzetről, vagy intézkedésről, fejlesztésről
- Van városi újság és honlap, ahol a tájékoztatást meg lehet tenni.

Problémák, veszélyek

- Az Önkormányzat nem tájékoztatja kellő rendszerességgel a lakosságot a környezet aktuális állapotáról.
- A lakosság környezeti tudatossága nem megfelelő.

2. KÖRNYEZETVÉDELMI KONCEPCIÓ

Hosszú távú célkitűzések és elérni kívánt célállapotok a környezetvédelemben

---

2.1. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

A környezetvédelem illetve a terület- és településfejlesztés céljai sok közös törekvésben megjelenhetnek, de vannak olyan kérdések, ahol gyakran jelentős érdekütközések fordulnak elő. A **legjellemzőbb ütközőterületek** a következők:

- **Munkahelyteremtés ↔ környezetállapot romlás.** A fejlesztések nem eredményezik szükségszerűen a környezeti állapot romlását. A probléma akkor jelentkezik élesen, amikor a környezeti szempontokat alárendelik a mindenáron való munkahelyteremtés kényszerének.
- **Infrastruktúra bővítés igénye ↔ környezetállapot romlás.** Az elmúlt évtizedek elmaradott infrastruktúrájának fejlesztése (például úthálózat) fontos feladat. Az fentebb említettekhez hasonlóan azonban fontos, hogy a környezeti szempontokat ne rendeljék alá mindenáron való infrastruktúra fejlesztésnek.
- **A területi különbségek csökkentése ↔ az egyediség megtartásának igénye.** Az elmaradott térségek jogos igénye a területi különbségek csökkentése. Ennek során – a homogenizálási törekvések helyett – tudatosan törekedni kell a helyi sajátosságok megtartására.
- **Kényszerítő rövid távú érdekek ↔ hosszú távú következmények a területhasználatban és a környezetállapotban.** A gyakran jelentkező kényszerhelyzetek egyre rövidebb távú gondolkodást sugallnak az élet minden területén. A terület- és településfejlesztést illetve a környezetvédelmet azonban – jellegükből adódóan – csak hosszú távú szemlélettel lehet eredményesen művelni.
- **Országos és regionális szintű fejlesztések ↔ a helyi érdek érvényesülése.** Az országos, regionális, illetve helyi szintű fejlesztési elképzelések összehangolása nem mindig könnyű feladat (például regionális hulladéklerakók elhelyezése). A magasabb szintű fejlesztési elképzeléseket minden esetben a helyi érdekek messzemenő figyelembevételével szükséges megvalósítani.

A környezetvédelem – nevével ellentétben – nem csak védekező jellegű tevékenység, hanem olyan **tervszerű környezetfejlesztés**, amely környezetünket szükségleteink szerint, az ártalmak egyidejű megelőzésével alakítja. A környezet védelme nem a környezeti elemek változatlanul hagyását jelenti, hiszen az ember az adott környezetben élni, dolgozni és alkotni akar, s szükségleteit egyre magasabb szinten kielégíteni. **A környezet védelmét a társadalmi-gazdasági fejlődés egyidejű**

biztosításával kell megvalósítani. A környezetvédelem ennek megfelelően magában foglalja:

- a károkat megelőző védelmet,
- az okozott károk megszüntetését,
- az emberi környezet fejlesztését,
- a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást.

A terület- és településfejlesztés illetve a környezetvédelem összehangolásának **alapelvei** a következők.

- A környezetvédelmi szempontoknak a terület- és településfejlesztési tervek (konceptiók, programok) készítésének minden fázisába integrálódnia kell.
- A terület- és településfejlesztésnek közvetlen környezetvédelmi céljai is vannak, azaz a terület- és településfejlesztési tervek céljai között környezetvédelmi céloknak is meg kell jelenniük.
- A környezetvédelemnek feltételeket kell szabnia a terület- és településfejlesztés számára, a terület- és településfejlesztésnek pedig ezeket a feltételeket be kell építenie a különböző szintű terveibe.
- A környezetvédelemnek meg kell határoznia, hogy mit tekint értéknek, valamint hogy az új érték kialakításánál mi lehet értékképző környezetvédelmi szempontból. A terület- és településfejlesztésnek ezeket a szempontokat fel kell tudni használnia.
- A terület- és településfejlesztés során az ország által vállalt nemzetközi környezetvédelmi (természetvédelmi) kötelezettségeket figyelembe kell venni.

Összefoglalva: a terület- és településfejlesztés illetve a környezetvédelem összehangolása a következők kölcsönös figyelembevételével lehetséges:

- **A környezetvédelemnek nem lehet célja, hogy egy adott területen a rossz életminőség és életkörülmények fenntartása árán óvja a környezetminőséget.**
- Megfordítva pedig, **a területfejlesztésnek nem lehet célja, hogy az életminőséget a környezet rovására, a rövid távú piaci szempontok alapján javítsa.**

2.2. TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

2.2.1. A települési önkormányzatok környezetvédelmi tevékenységét meghatározó magasabb szintű jogszabályok és programok

A települési környezetvédelmi programnak az eredményes végrehajtás érdekében és a törvényi előírásoknak megfelelően **összhangban kell lennie a magasabb (országos, regionális) szinten meghatározott célokkal és feladatokkal, figyelembe be kell vennie a magasabb szintű kötelezettségeket.**

A környezetvédelemmel kapcsolatos törvényi kötelezettségeket az „**1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól**” rögzíti.

A Törvény 40. §-a **Nemzeti Környezetvédelmi Program** (a továbbiakban: Program) elkészítését és végrehajtását írja elő. A Program alapvető célkitűzése a fenntartható fejlődéshez szükséges legfontosabb környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági feltételek kialakítása és a környezetvédelem stratégiai feladatainak meghatározása.

A Program a következő alapvető fontosságú tartópilléreken nyugszik:

- A **Kormány Modernizációs Programja**, amelynek alapján a Program egyik fő feladata a **gazdasági fejlődés és a környezetvédelmi érdekek összehangolása**. Alapvető feltétel, hogy a további társadalmi-gazdasági fejlődés ne járjon a környezet állapotának romlásával, és a környezeti feltételek változása ne legyen a további fejlődés áthághatatlan akadálya. Ennek érdekében a környezeti szempontokat integrálni kell a gazdaságpolitikába és a különböző ágazati politikákba.
- A Programot megalapozó környezetpolitikai dokumentumok közül kiemelendő az 1991-ben a Kormány határozatával elfogadott **Rövid- és Középtávú Környezetvédelmi Intézkedési Terv**, amely jelenleg is érvényben van. Az Intézkedési Terv céljai között nem egy olyan kérdés szerepel, amely e Programnak is szerves része. A másik meghatározó jelentőségű kormányzati dokumentumnak a **Nemzeti Környezet- és Természetpolitikai Konceptió** tekinthető, melyet a Kormány 1994-ben fogadott el. A fentiek mellett a környezetvédelem egyes sajátos feladataira, illetve más ágazatok környezetvédelmet is érintő területeire számos szakterületi program készült az elmúlt időszakban, illetve készül jelenleg.
- A nemzetközi környezetpolitikai tervek és programok közül a legfontosabbak az 1993-ban Luzernben elfogadott **Közép- és Kelet-Európai Környezeti Intézkedési Terv**, az **Európai Unió Ötödik Környezetvédelmi Akcióprogramja** és az **Egyesült Nemzetek Szervezetének keretében elfogadott "Feladatok a XXI. századra" című dokumentum**. A fenti dokumentumok döntő mértékben meghatározzák a fejlett országok integrációs szervezeteihez történő csatlakozásból – az OECD tagságból, illetve az Európai Unióval való harmonizációból – származó környezetvédelmi kötelezettségeket. Az Európai Unióval kapcsolatos integrációs folyamat környezetvédelmi feladatainak megoldása időben döntően egybeesik a Program időtartamával.
- Magyarország sajátos természetföldrajzi adottságaiból következően a különböző **nemzetközi környezetvédelmi egyezményekből, programokból**, valamint az egyes országokkal – mindenekelőtt a szomszédos államokkal – kötött, környezetvédelmet is érintő megállapodásokból adódó kötelezettségek a Program szempontjából is lényeges feladatokat jelentenek.

Mindezek figyelembevételével a Program meghatározza a hazánk által a jövőben **elérni kívánt környezetvédelmi célokat és célállapotokat, a megvalósításra váró**

feladatokat. A Program megvalósítása nemzeti ügy, ezért nem lehet csak egyetlen tárca, szakterület feladata. A környezetvédelmi feladatok eredményes megoldásának feltétele a célok integrációjának biztosítása mind az ágazatok, mind a szakterületek szempontjából.

A környezetvédelem egyes részterületei közül a hulladékgazdálkodással kapcsolatos kötelezettségeket **2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról** rögzíti.

Hazánk természetvédelmének jogi hátterét a **1996. évi LIII. törvény a természet védelméről** adja. Ez a törvény európai szinten is a legkorszerűbbek és egyben legszigorúbbak közé tartozik, így csaknem teljesen megfelel a Európai Unió által támasztott követelményeknek.

Emellett hazánknak be kell tartania a **nemzetközi természetvédelmi egyezményekben és deklarációkban vállalt kötelezettségeknek.** Ezek a következők:

- Berni Egyezmény az európai vadonélő állatok, növények valamint élőhelyeik védelméről,
- az ENSZ Riói Egyezménye a biológiai sokféleség fenntartására,
- Ramsari Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek védelmére,
- Bonni Egyezmény (és részegyezményei) a vadonélő, vándorló állatfajok védelméről,
- a Washingtoni Egyezmény (CITES) a nemzetközi kereskedelem által veszélyeztetett vadonélő állat- és növényfajok kereskedelmének szabályozásáról.

További iránymutatásul szolgálnak és részben kötelezettségekkel is járnak a **környezet- és természetvédelmi világszervezetek** (IUCN, WWF stb.) **szakmai programjainak irányelvei**, melyek közül a legfontosabbak a következők:

- a Páneurópai Tájképi és Biodiverzitás Megőrzési Stratégia (Szófia, 1995),
- az Európai Ökológiai Hálózat (EECONET) létesítéséről hozott deklaráció (Maastricht, 1993),
- az IUCN „Parks for Life” Program,
- a Caracas deklaráció a védett területek hálózatáról,
- ProGeo irányelvek a földtani-felszínalaktani értékek védelméről.
- az IUCN „River Corridors” Programja,
- az UNESCO MAB (Man and Biosphere) Program,
- az UNESCO Természeti és Kulturális Világörökség követelményrendszere,
- az Európa Tanács direktívái és az Európa Diploma követelményrendszere.

Mindezek figyelembevételével a hazánk által a jövőben elérni kívánt természetvédelmi célokat, célállapotokat és feladatokat részletesen a Nemzeti

Környezetvédelmi Program részét képező **Nemzeti Természetvédelmi Alapterv** határozza meg. Ezek megvalósítása elsődlegesen szervezett, törvényileg szabályozott, központilag irányított és finanszírozott szakmai és hatósági tevékenység, de egyszersmind társadalmi, önkormányzati, állampolgári érdek és feladat is. Az Alaptervben meghatározott feladatok végrehajtását a Környezetvédelmi Törvény 41.§.(3) bekezdése értelmében az Országgyűlés két évente felülvizsgálja.

2.2.2. A települési önkormányzatok környezet-, természet- és műemlékvédelmi feladatai és kötelezettségei

Környezetvédelem

A települési önkormányzatok környezetvédelmi feladatait és intézkedési lehetőségeit az **környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény**, valamint a törvényben szereplő egyes feladatok és kötelezettségek ellátására vonatkozó külön rendeletek határozzák meg. Ezek alapján az Önkormányzat feladatai és intézkedési lehetőségei a következők:

10. § (1) Az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és mindezek érdekvédelmi szervezetei; valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

12. § (3) Az állami szervek és az önkormányzatok feladatkörükben kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni, az így szerzett adatokat nyilvántartani, és - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény által megállapított kivételekkel - hozzáférhetővé tenni, és a megfelelő tájékoztatást megadni.

37. § (1) A környezet védelmének jogi szabályozását, a környezet védelmével összefüggő jogok és kötelezettségek megállapítását és megtartásuk ellenőrzését, a környezet védelmének tervezését és irányítását az állam és a helyi önkormányzat szervei látják el.

46.§ (1) A települési önkormányzat (...) a környezet védelme érdekében

a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;

b) a Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területére önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;

- c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;
- d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel;
- e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

47.§ (2) A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább két évente - felülvizsgálja.

(3) A jóváhagyott környezetvédelmi programban meghatározott feladatokat a települési rendezési terveinek jóváhagyása során, illetve az önkormányzat által hozott más határozat meghozatalával - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani.

(4) Települési önkormányzatok közös települési környezetvédelmi programot is készíthetnek.

48.§ (1) A települési önkormányzat képviselő-testülete, ... önkormányzati rendeletben - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben - illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.

(2) A települési önkormányzat környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, a környezetvédelmi programot [46.§ (1) bek. b) pont] a szomszédos és az érintett önkormányzatoknak, valamint a területi környezetvédelmi hatóságnak [65.§ (1) bek. a) pont] megküldi. A területi környezetvédelmi hatóság szakmai véleményéről harminc napon belül tájékoztatja a települési önkormányzatot.

51. § (3) A lakóhelyi környezet állapotának alakulásáról a települési önkormányzat szükség szerint, de legalább évente tájékoztatja a lakosságot.

54. § (2) A környezeti ismeretek terjesztése és fejlesztése (óvodai nevelés, iskolai nevelés, képzés, művelődés, iskolarendszeren kívüli oktatás és továbbképzés, ismeretterjesztés, könyvkiadás) elsősorban állami és önkormányzati feladat.

58. § (1) Környezetvédelmi feladatai (46. §) megoldásának elősegítése érdekében a települési önkormányzat önkormányzati rendelettel önkormányzati környezetvédelmi alapot hozhat létre.

(2) A települési önkormányzati környezetvédelmi alap bevételei:

- a) a települési önkormányzat által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság teljes összege,
- b) a területi környezetvédelmi hatóság [65. § (1) bek. a) pont] által a települési önkormányzat területén jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok összegének harminc százaléka,
- c) a környezetterhelési díjak és az igénybevételi járulékok külön törvényben meghatározott része,
- d) a települési önkormányzat bevételeinek környezetvédelmi célokra elkülönített összege,
- e) egyéb bevételek.

(3) Ha a települési önkormányzat nem hoz létre önkormányzati környezetvédelmi alapot, a (2) bekezdés c) pontjában foglalt bevétel nem illeti meg.

(4) Az önkormányzati környezetvédelmi alapot környezetvédelmi célokra kell felhasználni.

(5) A települési önkormányzati környezetvédelmi alap felhasználásáról a képviselő-testületnek évente a költségvetési rendelet (Áht. 65. §) és a zárszámadás (Áht. 85. §) elfogadásával egyidejűleg kell rendelkeznie.

(6) A környezet igénybevételével, terhelésével, szennyezésével érintett települési önkormányzat kezdeményezheti a (2) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti bevétellel rendelkezni jogosult települési önkormányzatnál a bevétel arányos megosztását a hatásterületen lévő települési önkormányzatok között. Igényének mértékét adatokkal alá kell támasztania.

(7) Ha a (6) bekezdés szerinti megosztás kérdésében, illetőleg mértékében az érintett települési önkormányzatok között nem jön létre egyezség, a kezdeményező települési önkormányzat a megyei bíróság székhelyén működő városi bírósághoz, a fővárosban a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz keresetet nyújthat be. Az eljárás illetékmentes.

Természetvédelem

A települési önkormányzatok természetvédelmi feladatait és intézkedési lehetőségeit az **1996. évi LIII. törvény a természet védelméről**, valamint a törvényben szereplő egyes feladatok és kötelezettségek ellátására vonatkozó külön rendeletek határozzák meg. Ezek alapján az Önkormányzat feladatai és intézkedési lehetőségei a következők:

- 24. § (1) Természeti területet [15. § (1) bekezdés] és más - e törvény 22. §-a alapján - védelemre érdemes földterületet
- b) helyi jelentőségű terület esetén a települési önkormányzat rendeletben nyilvánít védetté.

25. § (1) Védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet. A védetté nyilvánítás előkészítése hivatalból indul meg.

(2) Terület védetté nyilvánítását - helyi jelentőségű védett természeti terület kivételével - az igazgatóság készíti elő. Ha az előkészítés helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításra irányul, a helyi védetté nyilvánítást előkészítő települési önkormányzati jegyzőnek, főjegyzőnek, a terület védetté nyilvánításának indokoltságát alátámasztó iratok megküldése mellett meg kell keresnie az igazgatóságot, hogy kívánja-e a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítását.

(3) Az igazgatóság - a Minisztérium állásfoglalása alapján - a (2) bekezdés szerinti nyilatkozatát 60 napon belül megadja. Ha a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítása indokolt, az igazgatóság a védetté nyilvánítás előkészítését hivatalból folytatja le.

(9) A 24. § (1) bekezdése alapján alkotott önkormányzati rendeletben, a felmentésre vonatkozó szabályok [24. § (3) bekezdés b) pont] alkalmazásával biztosítani kell a területen a védetté nyilvánítás előtt megkezdett közérdekű tevékenységnek – a közérdekű cél megvalósításához szükséges mértékű - folytatását.

30. § (1) Védett természeti területet - szükség esetén - védőövezettel kell ellátni. A védőövezet kiterjedéséről - a 24. § (3) bekezdésének b) pontja figyelembevételével - a védettséget kimondó jogszabályban kell rendelkezni.

(2) A védőövezetben a természetvédelmi hatóság engedélyéhez vagy hozzájárulásához kötött tevékenységek körét

b) helyi jelentőségű védett természeti terület esetében a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

54. § (1) Területrendezési, területfejlesztési, vízrendezési, meliorációs és a táj jellegét megváltoztató egyéb terv jóváhagyására, módosítására a külön jogszabályok rendelkezései szerint, a Minisztérium, illetve az igazgatóság bevonásával kerülhet sor.

(3) Település külterületét a 7. § (3) bekezdése, valamint a 37. § (5) bekezdése figyelembevételével, továbbá az Alaptervvel és a település környezetvédelmi programjával összhangban lehet belterületbe sorolni.

(4) Település külterületének belterületbe vonásához az igazgatóság előzetes véleménye szükséges. A külterület bevonásáról szóló önkormányzati rendelet egy elfogadott példányát meg kell küldeni az igazgatóságnak.

55. § (1) A települési önkormányzat az illetékességi területén található helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartására tervet készít. A tervnek az országos, a regionális tervekkel összhangban kell lennie. A tervet a települési önkormányzat képviselő-testülete rendelettel fogadja el.

(2) A tervek előterjesztéséhez az igazgatóság előzetes véleménye szükséges. Az elfogadott önkormányzati természetvédelmi terv egy példányát meg kell küldeni az igazgatóságnak.

57. § (1) A természetvédelmi igazgatás feladatait e törvény és más jogszabályok rendelkezései alapján a miniszter irányítása alatt álló hivatali szervezet, továbbá az igazgatóságok, a települési önkormányzat és szervei, valamint a jegyző látják el.

58. § A természetvédelmi hatósági feladatokat első fokon

a) a települési önkormányzat államigazgatási, hatósági hatáskörébe nem tartozó ügyekben az igazgatóság,

b) a települési önkormányzat államigazgatási, hatósági hatáskörébe tartozó ügyekben a jegyző [az a) és a b) pontok együtt: természetvédelmi hatóság] látja el.

62. § (1) Törvényben meghatározott esetekben természetvédelmi feladatokat települési önkormányzatok is ellátnak.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti terület fenntartásáról, természeti állapotának fejlesztéséről, őrzéséről a védetté nyilvánító települési önkormányzat köteles gondoskodni.

(3) A települési önkormányzat a természet védelmének helyi - területi feladatai ellátására az önkormányzat környezetvédelmi alapjában (Kt. 58. §) természetvédelmi célokat szolgáló részt hozhat létre.

63. § (1) A települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati természetvédelmi őrszolgálatot működtethet.

(2) Az önkormányzati természetvédelmi őr feladata a helyi jelentőségű védett természeti terület védelme érdekében a külön törvényben és az 59. §-ban meghatározott jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése.

(3) Az (1)-(2) bekezdésekben foglalt keretek között az önkormányzati természetvédelmi őrszolgálat tagjaira vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben határozza meg. Az 59. § (4) bekezdésében meghatározott szolgálati szabályzat hatálya az önkormányzati természetvédelmi őrré is kiterjed.

Műemlékvédelem

A helyi önkormányzat műemlékvédelmi tevékenysége (30. §)

(1) A helyi önkormányzat:

a) közreműködik a területén lévő műemléki értékek felkutatására, számbavételére és értékelésére irányuló országos tudományos adatgyűjtő és dokumentációs munkálatokban;

- b) gondoskodik a tulajdonában lévő műemlékek védelméről, fenntartásáról és méltó hasznosításáról;
- c) kiemelt vagy országos jelentőségű műemlékvédelmi feladataihoz a központi költségvetésből támogatásra tarthat igényt;
- d) együttműködik a műemlékvédelem terén működő társadalmi szervezetekkel, mozgalmakkal;
- e) támogatja a települések múltjának és hagyományainak feltárására irányuló társadalmi tevékenységet.

(2) A települési önkormányzat:

- a) kezdeményezheti a területén lévő és műemléki oltalmat érdemlő értékek védetté nyilvánítását, illetőleg a védettség megszüntetését, továbbá – a műemlékvédelmi hatóság megkeresésére - véleményezi az erre irányuló javaslatokat;
- b) gondoskodik a területén lévő és műemléki védettség alatt nem álló, de a település sajátos jellegének megőrzésében helyi jelentőséggel bíró építészeti és településszerkezeti értékek védelméről, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően;
- c) elkészítteti a település védett területeinek szabályozási tervét;
- d) együttműködik a civil- és társadalmi szervezetekkel a helyi műemlékvédelem érdekében.

2.3. LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM

Célok, célállapotok

A levegőminőséggel kapcsolatos cél a jó levegőminőségi állapot fenntartása, esetleg további javítása. Ennek érdekében elsősorban a mezőgazdasági eredetű porszennyezést, a lakossági fűtésből eredő szennyezést, valamint a levegő biológiai eredetű terhelését szükséges csökkenteni.

Feladatok

1. A lakossági fűtésből származó emissziók további csökkentése érdekében **korszerűbb gáz- és biomassza tüzelő berendezések üzemeltetése lenne célszerűbb.**
2. Előtérbe kell helyezni az alternatív energiák hasznosítását. (Napenergia, Földhő, stb.)
3. A mezőgazdasági eredetű porszennyezés csökkentése érdekében a **településperemi zónában** – elsősorban az uralkodó szélirány felőli oldalon **véderdők telepítése** javasolt. A véderdősáv település- és tájésztétikai szempontból is pozitív szerepet töltené be.

4. A mezőgazdasági eredetű porszennyezés csökkentéséhez a nagy kiterjedésű, összefüggő szántóföldek közötti **mezővédő erdősávok létesítése** is hozzájárulhat.
5. Törekedni kell a fokozottan allergén parlagfű pollenek számának csökkentésére. A gyomnövény visszaszorítására érdekében a szomszédos önkormányzatokkal **összehangolt irtási akciókat** javasolt szervezni, illetve **mikrotérsgégi szinten kell megszervezni a parlagfű közérdekű védekezését**. Folyamatosan tájékoztatni kell a lakosságot a parlagfű veszélyeiről, évente egy alkalommal fel kell mérni a parlagfű-telítettséget a településen. Államigazgatási és szabálysértési eljárás keretében el kell járni azokkal szemben akik a parlagfű irtásával kapcsolatos szabályokat megszegik.

2.4. VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

Célok, célállapotok

Legfontosabb cél a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátása. E célt az önkormányzat, mint kötelező feladatot kell, hogy elsődlegesnek tekintse.

A vízminőség-védelem további alapvető célja, egyrészt a felszíni és felszín alatti vízkészletek, mint a létfenntartáshoz és a gazdasági tevékenységekhez fontos környezeti erőforrásnak a megőrzése, másrészt az élővizeknek, mint az ember természeti környezetének, és a táj jellegét meghatározó tényezőnek a megőrzése, fenntartható használatának biztosítása. Ennek érdekében fontos a felszíni (időszakos) vízfolyások és a talajvízkészletek minőségi jellemzőinek javítása, az aktuális és potenciális szennyező források számának és az általuk kibocsátott szennyezőanyagok mennyiségének csökkentésével.

Feladatok

1. Az egészséges ivóvíz biztosítása az Ivóvízminőség-javító Program segítségével.
2. A felszíni és felszín alatti vizek minőségének megőrzése érdekében továbbra is fontos feladat a **települési folyékony hulladék környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő gyűjtése és kezelése**.
3. A szennyvíztisztítás és elvezetés városi szintű biztosítása a KEOP pályázat keretein belül.
4. A talajvizek nitrát terhelésének csökkentése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a háztáji és üzemi állattartás során keletkező trágyák környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő tárolására és hasznosítására.
5. A település lakossága a **takarékos vízhasználattal** járulhat hozzá a fenntartható vízhasznosításhoz. El kell érni, hogy a vezetékes vizet csak olyan célokra használják, amelyeknél szükséges az ivóvíz- minőség, öntözési és egyéb célokra pedig használjanak gyengébb minőségű, például fűrt talajvíz-kutakból származó vizet. Az

Önkormányzat egyes részfeladatokban (például tájékoztatás) koordináló szerepet tölthet be.

2.5. FÖLDVÉDELEM - TALAJVÉDELEM

Célok, célállapotok

A termőföld a település fontos természeti erőforrása, így termőképességének megőrzése kiemelkedő jelentőségű. Ennek érdekében mérsékelni kell a talaj degradációs folyamatok mértékét, meg kell szüntetni az azokat kiváltó antropogén hatásokat. Mindez egy olyan területhasználati rendszer kialakításával érhető el, amely egyrészt a természeti adottságokon alapul, másrészt a termelés hosszú távú fenntartása érdekében figyelembe veszi a környezet-, táj- és természetvédelmi követelményeket. Általános elvárásként kell értelmezni a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény vonatkozó fejezeteit.

Feladatok

1. Fontos feladat az optimális területhasználati struktúra kialakítása. A **belvív-veszélyes területek intenzív szántóin** – a fenntartható területhasználat biztosítása érdekében és gazdaságossági szempontok miatt – **gyepesítés** és **erdősítés** indokolt. A művelési ág változtatásokhoz igénybe vehetők a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program támogatásai.
2. A szántóföldi művelés alatt álló területeken a humusztartalom további csökkenésének megakadályozása érdekében nagyobb figyelmet kell fordítani a szerves anyagok pótlására, melynek legkézenfekvőbb módja a **háztáji és üzemi állattartás során keletkező trágya megfelelő módon és időben történő kijuttatása**.
3. A tápanyag-gazdálkodás hatékonyabbá tétele érdekében **növelni kell a rendszeres talajvizsgálatba bevont területek nagyságát**.
4. A fizikai degradációs folyamatok egy része (például tömörödés, szerkezeti elemek szétesése) ellen hatásosan lehet védekezni a **művelés módjának és idejének megfelelő megválasztásával**, vagyis az egyszerű odafigyeléssel is.
5. A jó minőségű termőtalajjal borított területek **más irányú hasznosítását, beépítését ésszerű korlátok között szükséges tartani**.
6. Fenti törvény 5.§-a hasznosítási kötelezettséget ír elő, mely minden földterületre vonatkozik.
7. A törvény tiltja a termőföld kizsákmányolását, melyet a szükségleteknek megfelelő gazdálkodással lehet elérni.

8. A település területi fejlesztésekor és terjeszkedésekor figyelemmel kell lenni a termőföld minőségére, és célszerű a gyengébb minőségű területek irányába terjeszkedni. (pl.: ipari park létesítése)
9. Termőföld belterületbe vonását kizárólag az önkormányzat kérheti kellő indoklás mellett.

2.6. TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELEM

Célok, célállapotok

A természetvédelem célja az országos és helyi védelemre érdemes természeti értékek feltárása, megőrzése és bemutatása, valamint a természeti folyamatok zavartalan működésének biztosítása. Az ökológiai kapcsolatok működése érdekében növelni kell a természetszerű élőhelyek területi kiterjedését, ami a táj esztétikai értékének növeléséhez is hozzájárulhat.

Feladatok

1. Gondoskodni kell a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény által védett „**természeti területek**” **fenntartásáról**. A gazdálkodás során a jövőben fokozott figyelemmel kell lenni ezekre a szántóföldek közé ékelődő, kis területű, természetszerű élőhelyekre (vizenyős mélyedések nádas-gyékényes foltjai, bokorsorok stb.). A természeti területeken történő gazdálkodásra szigorú előírások vonatkoznak, míg a művelési ágváltoztatáshoz a területileg illetékes természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
2. Az élővilág sokféleségének megőrzéséhez nem elégséges helyi intézkedéseket hozni, sok faj esetén a szétszabdalt, kis populációk fennmaradása csak regionális léptékben biztosítható. Ennek érdekében határozták el országos szinten a **Nemzeti Ökológiai Hálózat létrehozását**, amelynek térségi és helyi szintű feladatai vannak. Mivel Jánoshalma térségében nagyobb (több száz hektáros) kiterjedésű, természetszerű élőhelyek nincsenek, a térség szerepe a Nemzeti Ökológiai Hálózat létrehozása során az lesz, hogy **elősegítse a környező területek nagyobb, összefüggő, természetszerű foltjai** – az ökológiai hálózat magterületeinek minősülő **Gemenci-erdő, Kéleshalmi Ósborókás, Borotai Csókás nyaras – közötti ökológiai kapcsolatok megteremtését, erősítését**.
3. Az ökológiai kapcsolatok biztosítása érdekében fontos feladat a **természetszerű erdők arányának növelése**, ami elsősorban a nemesnyárasok és akácok őshonos fafajokkal történő helyettesítését jelenti.
4. Valamennyi erdőben biztosítani kell a gazdálkodás során a fenntartható használatot, ami ökológiai értelemben vett tartamos gazdálkodási rendszert és a biológiai sokféleség védelmét jelenti. Ennek érdekében a természet törvényeivel összhangban álló, ún. **természet közeli erdőgazdálkodási módszereket**, valamint **természet-kímélő technológiákat** kell alkalmazni.

5. Fontos tájfejlesztési feladat az **egyedi tájértékek kataszterének elkészítése és az értékes képződmények megőrzése**. Az egyedi tájértékek hozzájárulnak a táj egyedi karakteréhez, így megőrzésük hozzájárul a térség turisztikai vonzerejének fenntartásához.
6. A használaton kívüli gazdasági épületeket a tulajdonosoknak fokozatosan fel kell újítani, illetve gondoskodni kell a régi, elhanyagolt épületek **elbontásáról és az érintett területnek a táj jellegéhez igazodó rendezéséről**. Ezt az 1996. évi törvény a természet védelméről kötelező jelleggel írja elő. A jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani a **művi tájlemek** (pl. átjátszó tornyok, ipari telephelyek) **tájba illesztésére**.

2.7. TELEPÜLÉSI- ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME

Célok, célállapotok

A települési és épített környezet védelmének célja egy kedvező környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező, kevés környezeti stresszhatást eredményező települési környezet kialakítása és fenntartása, amely a település lakosainak kellemes életfeltételeket biztosít, turisztikai szempontból pedig jelentős vonzerővel bír.

Feladatok

1. Az **igényes és vonzó településkép kialakítása, fenntartása** fontos szerepet játszhat a helyi lakosság életminőségének és az ide érkező turisták által a településről kialakított képnek a javításában. Ehhez hozzájárulhat a **zöldterületek fenntartása**, a **legfrekvenciáltabb helyek** parkosítása, a **településen átvezető utak egységes utcafásítása**, amely részben már megtörtént; a köz- és magánterületek rendszeres **virágosítása**, valamint **esztétikus és egyéni megjelenésű táblák kihelyezése** a településre érkezők informálására. Mindezen feladatok megvalósítása magas fokú egyéni és közösségi együttműködést kíván, amelyben az **Önkormányzat elsősorban szervező és szemléletformáló szerepet tölthet be**. A feladatok megvalósításában kezdeményező szerepet játszhatnak a közösség azon tagjai, akik tevékenységük révén közvetlenül érdekeltek a kedvező települési imázs kialakításában (például a vendéglátással foglalkozók).
2. A települési infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatos legfontosabb feladat a **szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése**. Azokkal szemben, pedig akik **nem a zárt rendszerű szennyvíz-elhelyezési módszereket alkalmazzák, hatósági eszközökkel kell eljárni**.
3. Folyamatosan gondoskodni szükséges a **belterületi esővíz-elvezető árokrendszer karbantartásáról**. Mivel a csapadékvíz elvezetése nem megoldott, a **rendszer teljes felülvizsgálata** szükséges. A **lakosság helyi rendeletben előírt teendőit meggyőzéssel, ha szükséges, hatósági eszközökkel javasolt betartatni**.

4. A lakóházak és a közintézmények esetében egyaránt törekedni kell az **energia hatékony és takarékos felhasználására** (pl. házak utólagos hőszigetelése stb.)
5. Az épített környezet fejlesztése terén fontos feladat a **leromlott állapotú lakóépületek felújítása**. Gondot jelent, hogy ezeket a házakat általában idősök, illetve alacsony fizetésű rétegek lakják, akiknek a felújításra nincs pénzük. Ez esetben is minimálisan az **állagmegóvási munkálatok** elvégzése javasolt. Ehhez szükség lenne az önkormányzat pénzügyi támogatására pl. lakás-felújítási keret képzése és visszatérítendő támogatás formájában való visszajuttatása a lakosság részre. A másik lehetőséget, ami pénzügyi támogatás elérését teszi lehetővé, a **házak falusi turizmus keretében történő hasznosítása** jelenthetné.
6. Az emberi egészség megőrzése és javítása érdekében hatékony megelőzésre van szükség. Ennek érdekében nagy szükség van különböző **egészségügyi akciókra és felvilágosító programokra**, a lakosság körében végzett **ismeretterjesztő, tudatformáló tevékenységekre**. Ebben a kérdésben a házi orvosoknak és a védőnőnek lehet a legfontosabb szerepe, de az Önkormányzat is kezdeményezhet, szervezhet olyan programokat, amelyek segíthetnek a pozitív irányú változások beindulásában.
7. A légzőszervi megbetegedések jelentős részben a levegőben található allergén pollenekre, különösen a parlagfű pollenjére vezethetők vissza. A **parlagfű visszaszorítása** érdekében teendő feladatokról a levegőtisztaság-védelem fejezetben már szóltunk.
8. A környezetvédelmi célú fejlesztések pénzügyi alapjainak megteremtésében nagy segítséget jelenthet a **települési környezetvédelmi alap**. Az alap bevételeit a települési önkormányzat által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság teljes összege, a területi környezetvédelmi hatóság által a települési önkormányzat területén jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok összegének harminc százaléka, a környezetterhelési díjak és az igénybevételi járulékok külön törvényben meghatározott része, valamint a települési önkormányzat bevételeinek környezetvédelmi célokra elkülönített összege képezi. Létrehozása többletbevételt jelent, mivel ha az önkormányzat nem hoz létre környezetvédelmi alapot, a környezetvédelmi hatóság által kiszabott bírságok összegének harminc százaléka nem illeti meg. Az önkormányzati környezetvédelmi alap bevételeinek felhasználásával kapcsolatos egyetlen kikötés, hogy azt környezetvédelmi feladatok megvalósítására kell elkölteni.

2.8. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Célok, célállapotok

A hulladékgazdálkodás során törekedni kell arra, hogy a termelés és fogyasztás során minél kevesebb hulladék keletkezzen. A keletkezett hulladék elhelyezését és ártalmatlanítását úgy kell megoldani, hogy ne veszélyeztesse a környezeti elemek (talaj,

felszíni és felszín alatti vizek, élővilág stb.) minőségét, s a táj esztétikai adottságait se befolyásolja negatívan.

Feladatok

1. A hulladékgazdálkodás eredményesebbé tételét nagyban elősegítheti a **helyi hulladékgazdálkodási terv**, amelyben a hulladékok kezelésére vonatkozó jövőbeni célok és feladatok kerülnek majd megfogalmazásra. A hulladékgazdálkodási tervet az önkormányzatnak – a feladatok aktualizálása érdekében – legalább két évente felül kell vizsgálnia.

2. Országos szinten fontos feladat a települési szilárd **hulladék szelektív gyűjtésének elterjedése**. A rendszer eredményes működésének fontos feltétele a szelektív gyűjtéshez szükséges infrastruktúra és a begyűjtött hulladékok feldolgozására alkalmas háttérpar megteremtése, ami nem települési léptékű feladat. Az Önkormányzatnak – a **szelektív hulladékgyűjtő konténerek kihelyezése** mellett – a **lakosság meggyőzésében** (pl. felvilágosító programok szervezése) és **érdekeltté tételében** (pl. szemétszállítási díj csökkentése) javasolt aktív szerepet vállalnia. A települési szilárd hulladék egyes összetevőinek szelektív gyűjtését **helyi rendeletben lehet előírni**.

A településen könnyen megoldható lenne a **szerves hulladékok szelektív gyűjtése és hasznosítása**. A kertés, családi házas övezetekben a szerves hulladékok házi komposztálása viszonylag egyszerű feladat. A keletkezett komposztot jól lehet hasznosítani a konyhakertekben. A kommunális hulladék szervesanyag-tartalma ezzel a módszerrel jelentősen csökkenthető, ami azért is fontos, mivel a hulladékgazdálkodásról szóló törvény a hulladék szerves anyag tartalmának csökkentését kötelező jelleggel írja elő a település számára.

3. Országos probléma, hogy a kommunális hulladék közé gyakran veszélyes hulladékok (pl. szárazelemek, festékek, akkumulátorok, gyógyszerek). Ezeknek a **háztartási veszélyes hulladékoknak a szelektív gyűjtését** mindenképpen nyomatékosítani szükséges. A létrehozott **hulladékudvar**, ahová a háztartási veszélyes hulladékok elhelyezhetők propagálni, kommunikálni szükséges az önkormányzat részéről is ez a hulladékudvar eredményes működésének feltétele. Egyes összetevők begyűjtése **szervezett akciók** keretében is lehetséges, amelyeket a hulladékgyűjtő közszolgáltatást végző céggel közösen javasolt megszervezni. A begyűjtött veszélyes hulladékok megfelelő helyre történő elszállításával a közszolgáltatást végző vállalatot kell megbízni.

4. A **települési folyékony hulladék (TFH) környezetvédelmi szempontból elfogadható kezelése érdekében fokozni kell a jelenlegi szennyvízcsatorna-hálózatra történő rákötést és a TFH rendszeres elszállítatását**.

Felül kell vizsgálni a szennyvízgyűjtő aknák műszaki állapotát, s **hatósági eszközökkel kell fellépni a nem zárt rendszerű szennyvíz-elhelyezési módszerek alkalmazása ellen**. Az önkormányzat által alkotott **települési folyékony hulladék**

szállításával és ártalmatlanításával kapcsolatos helyi rendelet előírásait folyamatosan ellenőrizni kell.

5. Az új üzemek és épületek esetében csak a **környezetvédelmi előírásoknak megfelelő szennyvízkezelő megoldások engedélyezhetők**, s ezek alkalmazását fokozottabban kell ellenőrizni.
6. Szükséges a meglévő vállalkozások szennyvízkibocsátásainak rendszeresebb ellenőrzése.

2.9. ZAJ, REZGÉS ÉS SUGÁRZÁS ELLENI VÉDELEM

Célok, célállapotok

A lakosság egészségének védelme érdekében a környezeti zajokat, rezgéseket és sugárzást elfogadható szinten kell tartani.

Feladatok

1. Az új létesítmények telepítésénél fokozott figyelemmel kell lenni a zajvédelmi előírások, határértékek betartására. Ezek használatba vétele, üzembe helyezése során **műszeres mérésekkel szükséges ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését**. Az engedélyezési eljárások során törekedni kell arra, hogy a zaj- és rezgésártalmak minimalizására már a telepítéskor történjenek intézkedések.

2.10. A KÖRNYEZETBIZTONSÁGGAL KAPCSOLATOS FELADATOK

Célok, célállapotok

A lakosság és a környezet biztonságát garantáló termelés, valamint a biztonságos termelés feltételeinek biztosítása.

Feladatok

A környezetbiztonsággal kapcsolatos intézkedések döntő része országos és regionális jellegű. Az Önkormányzat feladata annak elősegítése, hogy probléma esetén

ezek eredményesen működjenek települési szinten. Ennek érdekében a következőkre van szükség:

1. A település vezetőinek tisztában kell lenniük azzal, hogy **szükség esetén kitől várhatnak gyors segítséget, milyen teendők vannak katasztrófák esetén.**
2. A lakosság együttműködését megfelelő **tájékoztatással** lehet elérni.
3. Mindezt nagyban elősegítheti egy **települési szintű intézkedési terv** készítése.

2.11. KÖRNYEZETI TUDAT- ÉS SZEMLÉLETFORMÁLÁS

Célok, célállapotok

A lakosság környezeti tudatának fejlesztése, környezettudatos gondolkodás kialakítása, elősegítése.

Feladatok

1. A társadalom szempontjából alapvető elvárás az információhoz való jog biztosítása. Ennek érdekében a **lakosságot rendszeresen tájékoztatni szükséges a település aktuális környezeti állapotáról, s a környezeti állapot megőrzése érdekében tett intézkedésekről.**
2. Értelmes célokért az emberek öntevékenyen is fel tudnak lépni, ugyanakkor megfelelő háttér vagy támogatás hiányában ezek a kezdeményezések általában elhalnak. A **lakosság vagy a közösségek öntevékeny környezetvédelmi kezdeményezései** számára az Önkormányzatnak **meg kell teremteni azt a háttérrel, amely a lehetőségek kihasználását biztosíthatja.** Ez nem csak, és nem elsősorban anyagi támogatást jelent, hanem sokkal inkább az öntevékeny csoportokkal történő együttműködést, együtt gondolkodást. Segítség lehet például a szervezett programokhoz a megfelelő helyszín biztosítása, vagy a megoldandó feladatokról történő egyeztetés, a lakosság tájékoztatásában való közreműködés.
3. Komoly tudatformáló hatása lehet annak, ha a **lakosságot bevonják a településen felmerülő környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.** Ilyen lehet például a településkép és a település általános tisztaságának a javítása érdekében kidolgozandó intézkedési terv elkészítése.
4. Környezetvédelmi programokra számos pályázatot írnak ki minden évben. Mivel az Önkormányzat szűkös anyagi helyzete miatt kevés pénz jut a környezeti tudatformálással kapcsolatos tevékenységekre, ezeknek a **pályázati lehetőségeknek a folyamatos nyomon követése és a pályázatok megírása** fontos önkormányzati feladat.

3. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

Rövid távú cselekvési programok a környezet védelme érdekében

---

A környezetvédelmi feladatok megvalósítására **több szinten** kerül sor, melyek a következők:

- A feladatok egy része **országos programokhoz kapcsolódik**. Ezeket a feladatokat a Nemzeti Környezetvédelmi Program és a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv rögzíti, megvalósításukért általában a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és annak területi szervei a felelősek.
- Vannak olyan környezetvédelmi feladatok, amelyek megvalósítására **regionális** (Dél-alföld) vagy **térségi** (Bács-Kiskun, Jánoshalmi) **szinten** kerül sor. Ezek jelentős részben az országos programok alacsonyabb szinten megvalósítható feladatai.
- A harmadik csoportot képezik a település szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró **települési szintű feladatok**.

A települési szintű feladatokat **végrehajtásuk szükségességét** tekintve két nagy csoportba oszthatjuk:

- A települési szintű feladatok egy részének végrehajtására **jogszabályok kötelezik** az önkormányzatot. A jogszabályok általában a végrehajtás határidejét is megadják. A kötelező jellegű programok megvalósításának prioritást kell kapnia.
- A települési szintű feladatok gyakran részét képezik az országos, regionális és térségi programoknak, vagy elősegíthetik azok megvalósulását. Ezek megvalósítását nem írják elő jogszabályok, azonban megvalósításukat a települési önkormányzatok **önként átvállalhatják**. Ezt általában a helyi lakosság jobb életfeltételeinek, az egészséges környezet biztosításának igénye teszi indokolttá, vagyis megvalósításuk a településnek is jól felfogott érdeke. Ilyenek például az értékvédelmi feladatok, hiszen a természeti értékek és az épített környezet értékei turisztikai vonzerőt is jelentenek, így azok megőrzése a település gazdasági fejlődéséhez is hozzájárulhat.

A következő fejezetben a település rövid távú környezetvédelmi cselekvési programjait mutatjuk be. A program megnevezése után feltüntettük a program jellegét és megvalósításának fontosságát. A jelmagyarázat a következő:

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O = országos	K = kötelező A = ajánlott	I. = igen fontos
R = regionális		II. = fontos
Té = térségi		III. = kevésbé fontos
T = települési		

3.1. LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELMI PROGRAM

Véderdősáv telepítése a településperemi zónában és a mezőgazdasági telephely körül

Program jellege		Prioritás
T	A	II.

A program célja: A település belterületére érkező mezőgazdasági eredetű porszennyezés és a lakosság életminőséget rontó bűzszennyezés csökkentése, a mezőgazdasági telephely negatív tájészttikai szerepének kiküszöbölése.

A program leírása: A program során a településperemi zónában – kiemelten az uralkodó szélirány felőli oldalon – véderdősávokat szükséges kialakítani. A telepítés során őshonos fa- és cserjefajokat kell alkalmazni. A véderdők esztétikai értékét változatos fafaj-választással és szegélycserjék telepítésével lehet növelni. A védőfásítás megtervezésére szakértői csoportot szükséges felkérni.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, gazdálkodó szervezetek, földtulajdonosok, erdőgazdaság, szakértői csoport.

Forrás: Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, horizontális agrár-környezetvédelmi célprogramok, erdészeti programok.

Mezővédő erdősávok létesítése

Program jellege		Prioritás
Té	A	II.

A program célja: A település belterületére érkező mezőgazdasági eredetű por és egyéb szennyeződések emberi egészségre gyakorolt negatív hatásának csökkentése. Az erdősávok létesítése a termőtalaj védelméhez, valamint a biológiai és tájképi diverzitás növeléséhez is hozzájárul.

A program leírása: A program során a nagy kiterjedésű, összefüggő szántóföldek között erdősávokat szükséges kialakítani. A telepítés során őshonos fa- és cserjefajokat kell alkalmazni. Az erdősávok esztétikai értékét változatos fafaj-választással és szegélycserjék telepítésével lehet növelni. A védőfásítás megtervezésére szakértői csoportot szükséges felkérni.

Felelős, közreműködő: erdőgazdaság, gazdálkodó szervezetek, földtulajdonosok, szakértői csoport.

Forrás: Horizontális agrár-környezetvédelmi célprogramok, erdészeti programok.

A korszerűbb gáz- és biomassza tüzelőberendezések alkalmazása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	A	II.

A program célja: A település levegőminőségi állapotának javítása, illetve kisebb emissziós berendezések alkalmazása.

A program leírása: A program során el kell érni, hogy a gázfűtést alkalmazó lakások hatékony tüzelőberendezést alkalmazzanak, illetve tájékoztatókat kell szervezni a korszerű fűtési rendszerek, közöttük a biomassza tüzelőberendezések terjedése érdekében.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, gázszolgáltató, gyártók

Forrás: Önkormányzati költségvetés, gázszolgáltató támogatása, lakossági saját erő, pályázati forrás.

A parlagfű visszaszorítása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / Té / T	A	II.

A program célja: A parlagfű irtásával a levegő allergiát okozó pollentartalmának csökkentése, a pollenallergiás megbetegedések visszaszorítása.

A program leírása: A program első lépéseként fel kell mérni a parlagfű elterjedési területét. Mivel az allergén gyom visszaszorítása csak a lakosság aktív közreműködésével valósítható meg, sort kell keríteni a parlagfű megismertetésére, amelyhez a területileg illetékes ÁNTSZ szakembereinek segítségét (előadások, szórólapok stb.) lehet kérni. A belterületen a tulajdonosoknak kell elvégezni a parlagfű irtását, amit a helyi környezetvédelmi rendeletben lehet szabályozni. A külterületi részeken vagy közmunka keretében akadályozható meg a gyom terjedése, vagy a helyi lakosság bevonásával irtási akció(ka)t kell szervezni. Lényeges, hogy az irtásnak a gyom virágzása előtt kell megtörténnie, a bel- és külterületeken egyaránt. Az eredményes végrehajtás érdekében a szomszédos településekkel való együttműködésére van szükség.

Felelős, közreműködő: Kormány illetve szakminisztériumok, Megyei Önkormányzat, települési önkormányzatok, helyi lakosság, Bács-Kiskun Megyei ÁNTSZ.

Forrás: központi támogatások, pályázatok.

3.2. VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI PROGRAM

A belterületen élők egészséges ivóvízzel történő ellátása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
Té/T	K	I.

A program célja: A belterületeken élők egészséges ivóvízzel történő ellátása, mely megfelel a közegészségügyi előírásoknak.

A program leírása: A települést részt vesz a Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Programban, mely 2011 és 2013 között megvalósítja az egészséges ivóvíz szolgáltatását.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzatok.

Forrás: KEOP pályázati forrás, önkormányzati önerő.

A szennyvízelvezetés és tisztítás megvalósítása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	K	I.

A program célja: A beltürelet jelentős részén megoldani a közműves szennyvíz elvezetést és szennyvíz tisztítást.

A program leírása: A település részt vett a Szennyvíz csatornázási és szennyvíz tisztítási pályázaton, mely 2011 és 2013 között megvalósítja a közműve szennyvíz elvezetést és a korszerű szennyvíz tisztítást.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat.

Forrás: KEOP pályázati forrás, önkormányzati önerő, Víziközmű társulat

Szennyezőforrások felszámolása a felszíni vízfolyások és állóvizek védőzónájának

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
Té / T	A	II.

A program célja: A felszíni vizek elszennyeződésének megakadályozása a jogszabályokban előírt védőzónák betartásával.

A program leírása: A program során fokozott ellenőrzéssel szükséges biztosítani, hogy a termelés során a gazdálkodók betartsák a felszíni vizek jogszabályokban meghatározott védőzónáira vonatkozó előírásokat. Elsősorban a mezőgazdasági vegyszerhasználat előírásainak betartására, valamint az esetleges illegális szennyvíz- és hulladék-elhelyezések megszüntetésére szükséges figyelmet fordítani. A programot a szomszédos települések önkormányzataival együtt javasolt végrehajtani.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzatok, gazdálkodók.

Forrás: –

A külterületen élők egészséges ivóvízzel történő ellátása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	A	II.

A program célja: A külterületeken élők egészséges ivóvízzel történő ellátása, mely megfelel a közegészségügyi előírásoknak.

A program leírása: A program során fokozott figyelmet kell fordítani a külterületen élők egészséges ivóvízzel történő ellátására. Tudatosítani szükséges az ingatlan tulajdonosokban, hogy a kismélységű rétegvíz kutak minősége nem felel meg az előírásoknak, és annak tisztítás nélküli fogyasztása közegészségügyi veszéllyel jár. Amennyiben az önkormányzatnak lehetősége nyílik (pályázat útján) a vezetékhalózat bővítésére azt szükséges fejleszteni.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzatok, ingatlan tulajdonosok.

Forrás: pályázati forrás, önkormányzati önerő, esetleg ingatlan tulajdonosi hozzájárulás.

3.3. FÖLD- ÉS TALAJVÉDELMI PROGRAM

Részvétel az agrár-környezetgazdálkodási alapprogramban
--

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
Té / T	A	II.

A program célja: A talajok fenntartható használatát elősegítő Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program egyes célprogramjaiban való részvétel lehetőségeinek részletes vizsgálata.

A program leírása: Az alapprogramban való részvétel során a következő tevékenységekre igényelhetők támogatások:

- a gazdálkodás körülményeit feltáró felmérés végrehajtása,
- a környezeti szempontokat figyelembe vevő, a teljes gazdaságra kiterjedő középtávú gazdálkodási terv (tápanyag-gazdálkodás, növényvédelem, talajművelés, vetésforgó, fajtahasználat) elkészítése,
- bizonyos táj-, természet-, talaj- és vízvédelmi alapintézkedések végrehajtása,
- az agrár-környezetvédelmi program egyéb célprogramjaiban való részvétel lehetőségének vizsgálata.

Az alapprogramban való részvétel együtt jár egy képzési programban való részvétellel is, és bizonyos elemei (felmérés, tervezés, képzés) minden további célprogramban is szerepelnek. A részvétel a következő intézkedések megvalósítását jelenti:

- a gazdaság környezeti-termelési adottságainak felmérése,
- vizsgálat más célprogramban való részvételre,
- vetésforgó és talajművelés tervének kialakítása,
- talajvizsgálaton alapuló tápanyag-gazdálkodás tervének kialakítása és végrehajtása,
- a növényvédelemre vonatkozó környezetvédelmi előírások betartása,
- alapvető talajvédelmi és természetvédelmi intézkedések elvégzése (pl. eróziófogó sáv, talajvédő mulcsozás, élőhely-fejlesztés stb.),
- a gazdálkodási tevékenységekről napló vezetése,
- képzési programban való részvétel.

Felelős, közreműködők: A terv elkészítését a megfelelő szaktanácsadási hálózat igénybevételével a gazdálkodó, a regisztrált szaktanácsadó és a szaktanácsadó szervezet közösen végzi.

Forrás: –

A talaj tápanyag-szolgáltató képességének megőrzése

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
Té / T	A	II.

A program célja: A talajvizsgálatokra alapozott, megfelelő mértékű tápanyag utánpótlással a talaj termőképességének megőrzése.

A program leírása: A megfelelő mértékű tápanyag utánpótlás csak a talaj aktuális tápanyagtartalmának ismeretében végezhető el. Ezért a program végrehajtásának alapfeltétele a talajvizsgálatok rendszeres elvégzése. A makro tápanyagok pótlása során törekedni kell a megfelelő N-P-K arány kialakítására, s a mikro tápanyagok pótlásáról sem szabad elfelejteni. A talaj tápanyag-szolgáltató képességének megőrzése azonban hosszú távon csak a humusztartalom további csökkenésének megállításával képzelhető el. Ennek érdekében a szerves trágyák kijuttatására fokozott figyelmet kell fordítani, mivel a humuszképződésnek főként ez jelenti az alapanyagát. Törekedni kell a termelés során keletkező szerves anyagoknak (növényi tarló, gyökérmaradványok) a természetes körfolyamatba történő visszajuttatására.

Felelős, közreműködő: Gazdálkodó szervezetek, magángazdák

Forrás: Gazdálkodó szervezetek és magángazdák saját forrása, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatai.

3.4. TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELMI PROGRAM

Természeti területek megőrzése

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / Té / T	K	I.

A program célja: Azoknak az erdő, gyepművelési ágban lévő területeknek, művelés alól kivettként nyilvántartott, és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületeknek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületeknek a megőrzése, melyeket elsősorban természet közeli állapotok jellemeznek.

A program leírása: A szántóföldi gazdálkodás során a jövőben fokozott figyelemmel kell lenni a meglévő kis területű, természetszerű élőhelyekre, amelyek a természetes élővilág számára menedékhelyet biztosítanak, így hozzájárulnak a biológiai diverzitás fenntartásához és a környezetkímélő mezőgazdaság alkalmazásához. Emellett

környezetükben kedvezőbb vízháztartási viszonyokat teremtenek, és így a gazdálkodás eredményességéhez is hozzájárulnak. A természeti területek az 1996. évi törvény a természet védelméről rendelkezései szerint jogi védelem alatt állnak, így a gazdálkodásra szigorú előírások vonatkoznak, míg a művelési ágváltoztatáshoz a területileg illetékes természetvédelmi hatóság engedélye szükséges. A természeti területek listáját – amelyet a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság állított össze – a környezetvédelmi és földművelésügyi miniszter együttes rendeletben teszi közzé.

Felelős, közreműködők: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, gazdálkodó szervezetek és magángazdák, települési önkormányzat.

Forrás: Agrár-környezetvédelmi alapprogram. Extenzív gyephasznosítási célprogram. Vizes élőhely-hasznosítási célprogram. Erdészeti programok. Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat.

Egyedi tájértékek kataszterének elkészítése és az értékes képződmények megőrzése
---

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / T	K	I.

A program célja: A tájra jellemző természeti értékek, képződmények és emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elemek listájának az elkészítése, amelyeknek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, valamint az értékes képződmények megőrzése.

A program leírása: A program során sort kell keríteni az egyedi tájértékek felvételezésére, az objektumokkal kapcsolatos adatgyűjtésre és az adatok feldolgozására, valamint ezek alapján a kataszter összeállítására. A feldolgozást egységes szempontrendszer alapján szükséges elvégezni, amit a MSZ 20381-es számú Magyar Szabvány ad meg. A kataszter elkészítésével szakértői csoportot érdemes megbízni. A költségek megoszlása miatt előnyös lenne, ha a kataszter a Jánoshalmi kistérség településeinek teljes területére készülne. Az egyedi tájértékek megőrzését helyi védetté nyilvánítással lehet elősegíteni.

Felelős, közreműködők: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság. A kataszter elkészítését a települési önkormányzatok is kezdeményezhetik. Az egyedi tájértékek jegyzékét a környezetvédelmi miniszter rendeletben fogja közzétenni.

Forrás: Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat pályázatai.

Erdőtelepítési program

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / Té / T	A	I.

A program célja: A környezeti állapot javítása, a táj és az élővilág védelme, az erdőgazdálkodás, mint jövedelemtermelő tevékenység bevonása a helyi lakosság foglalkoztatásába, a mezőgazdasági szerkezetváltás elősegítése, a gazdálkodásra kevésbé alkalmas földek erdészeti hasznosításával.

A program leírása: Az erdősítésre elsősorban a szántóföldi gazdálkodásra kevésbé alkalmas, rendszeresen belvíz borította területeken, valamint a tervezett Nemzeti Ökológiai Hálózat által érintett területeken kell sort keríteni. Az erdőtelepítések során előnyben kell részesíteni az őshonos fűz- és nyárfafajokat, a természetes erdőtípusoknak megfelelő összetételben.

Felelős, közreműködők: Erdőgazdaság, egyéni gazdálkodók.

Forrás: Agrár-környezetvédelmi alapprogram. Erdészeti programok.

Az erdők ökológiai állapotának javítása
--

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / Té / T	A	I.

A program célja: Az erdők ökológiai állapotának javítása a biológiai diverzitás megőrzése és a Nemzeti Ökológiai Hálózat létrehozása érdekében.

A program leírása: A program során sort kell keríteni azoknak a nem őshonos fajokból álló erdőknek a fafaj cseréjére, amelyek a Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képezhetik. A letermelésre kerülő nemesnyárasok helyén a területre jellemző őshonos fűz- és nyárfafajokból álló állományokat szükséges telepíteni.

Felelős, közreműködők: Erdőgazdaság, egyéni gazdálkodók, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság.

Forrás: Erdészeti programok.

3.5. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELMÉNEK PROGRAMJA

A belterületi esővíz-elvezető árokrendszer rendszeres karbantartása, fejlesztése

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	A	I.

A program célja: A csapadékvíz gyors elvezetésének biztosítása a belterületről.

A program leírása: Az esővízvíz-elvezető árokrendszer megfelelő működése érdekében az árkokat és átvezetéseket rendszeresen tisztítani, karbantartani szükséges. Az összegyűjtött víz levezetését a jelenlegi sok helyen „kényszerszikkasztásos” rendszer helyett, más módon kell megoldani. A belterületi esővízvíz-elvezető rendszer átalakításának műszaki és jogi szempontból megvalósítható, ugyanakkor pénzügyileg a legkisebb fajlagos költséggel járó módjának feltárására szakértői csoportot szükséges felkérni. Fel kell mérni és meg kell tervezetni a belterületi csapadékvíz elvezetést. A lakosság önkormányzati rendeletben előírt feladatait jó szóval, vagy ha szükséges, hatósági eszközökkel végre kell hajtani.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, lakosság, szakértői csoport.

Forrás: Önkormányzati költségvetés, területfejlesztési pályázatok

Települési környezet általános megjelenésének javítása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	A	II.

A program célja: A település általános környezeti állapotának javítása, igényes településkép kialakítása.

A program leírása: Az igényes és vonzó településkép kialakításában fontos szerepet játszhat a zöldterületek további rendszeres ápolása, fejlesztése. A településszervező funkciót betöltő parkosítás, a településen átvezető utak mentén egységes utcafásítás javasolt. A lakosságot települési szintű verseny megszervezésével lehet rávenni a magánterületek és a lakóingatlanok előtti zöldsávok virágosítására. (A jó kezdeményezés már elindult) A településre érkezők informálására esztétikus és egyéni megjelenésű táblák kihelyezése javasolt (utcák, intézmények, műemlékek, helyi védett épületek és területek stb.).

A környezetbe illő városkép kialakítása magas fokú egyéni és közösségi együttműködést kíván, amiben kezdeményező szerepet játszhatnak a közösség azon tagjai, akik

tevékenységük révén közvetlenül érdekeltek a kedvező települési imázs kialakításában (például a vendéglátással foglalkozók). Az Önkormányzatnak elsősorban koordináló szerepet szükséges betöltenie.

Felelős, közreműködők: Települési önkormányzat, lakosság, gazdálkodó szervezetek.

Forrás: Önkormányzati költségvetés, lakosság saját forrása, Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, területfejlesztési pályázatok.

A leromlott állapotú lakóépületek felújítása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	A	III.

A program célja: A rossz állapotban lévő lakóházak felújításával, minimálisan további állagromlásuk megakadályozásával a településkép javítása.

A program leírása: A program megvalósításának mikéntje igen összetett kérdés, mivel a település és a lakosság általános gazdasági jólétével, fejlődésével áll szoros összefüggésben. Az egyik olyan lehetőséget, ami pénzügyi támogatás elérését teszi lehetővé, a házak falusi turizmus keretében történő hasznosítása jelenti. Ennek érdekében az Önkormányzatnak fel kell kérni a Falusi Turizmus Országos Szövetségét, hogy szakemberei tartsanak tájékoztatót a lakosság számára, a falusi turizmusban rejlő lehetőségekről. A falusi turizmusba bekapcsolódó házak felújítására, fejlesztésére támogatások igényelhetők. Másik megoldás az lenne, ha a tulajdonosok kölcsönökhöz jutnának, melyekből fedezni lehetne a felújítás költségeit. A kölcsönfelvételi lehetőségekről, a kölcsön feltételeiről a lakosságot tájékoztatni kell.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, lakosság, Falusi Turizmus Országos Szövetsége szakemberei.

Forrás: Önkormányzati költségvetés, lakosság saját forrása, Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat pályázata, turizmus- és területfejlesztési pályázatok.

A parlagfű visszaszorítása

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / Té / T	A	II.

A program bemutatását lásd a „Levegőtisztaság-védelmi program” c. fejezetben.

A környezet által befolyásolt megbetegedések megelőzése

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / T	A	II.

A program célja: A környezeti elemek állapota által befolyásolt betegségek kialakulásának megelőzése.

A program leírása: A program során bővíteni szükséges a lakosság ismereteit a környezet által befolyásolt megbetegedésekről, és azok megelőzéséről. Az önkormányzat szerepe az ismeretterjesztő előadások szervezése, koordinálása lehet. Fokozni kell a lakosság részvételi hajlandóságát az államilag finanszírozott, javasolt, de nem kötelező szűrővizsgálatokon. Rá kell venni a lakosságot a házi orvosok által elvégezhető, megelőző jellegű vizsgálatok (például vérnyomásmérés, vércukor- és vér koleszterin szint meghatározás) igénybevételére. Meg kell szervezni a mozgó szűrőállomások időszakos üzemelését a településen.

Felelős, közreműködő: Házi orvosok, védőnő, települési önkormányzat, ÁNTSZ, közegészségügyi intézmények.

Forrás: Egészségügyi és Népjóléti Minisztérium pályázatai, önkormányzati költségvetés.

A települési környezetvédelmi program rendszeres felülvizsgálata

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	K	I.

A program célja: A környezet állapotának és a környezetvédelmi feladatok megvalósításának nyomon követése a környezetvédelmi program jogszabályokban előírt rendszeres felülvizsgálatával.

A program leírása: A környezeti állapot és a veszélyeztető tényezők nem állandóak, s ennek megfelelően a feladatok is időről időre változnak. Ezért a környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény előírja, hogy a környezetvédelmi programot szükség szerint – de legalább két évente – felül kell vizsgálni. A program felülvizsgálatával szakértőt szükséges megbízni.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, szakértő

Határidő: Jelen program elfogadásától számított két év.

Forrás: Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, területfejlesztési pályázatok, önkormányzati költségvetés.

3.6. HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI PROGRAM

A háztartási eredetű veszélyes hulladékok szelektív gyűjtésének figyelemmel kísérése
---

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
O / Té / T	A	II.

A program célja: A települési szilárd hulladékba kerülő veszélyes hulladékok mennyiségének csökkentésével a kommunális hulladéklerakó kedvezőtlen környezeti hatásának mérséklése.

A program leírása: A programot során elsőként meg kell ismertetni a lakosságot a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékokkal, és azok környezetre gyakorolt hatásaival. Ezt követően tájékoztatni kell a lakosságot a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos teendőkről. Egyes összetevők begyűjtése időről időre szervezett akciók keretében is lehetséges lenne. Az Önkormányzat a települési veszélyes hulladék szelektív gyűjtését helyi környezetvédelmi rendeletben írhatja elő.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, helyi lakosság, Alsó- Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség, Homokhátsági Hulladékgazdálkodási Kft.

Forrás: Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, önkormányzati költségvetés.

3.7. KÖRNYEZETBIZTONSÁGI PROGRAM

Intézkedési terv kidolgozása rendkívüli környezeti katasztrófák esetére
--

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
Té / T	A	III.

A program célja: A település biztonságának növelése rendkívüli környezeti veszélyhelyzetek esetén.

A program leírása: Az intézkedési terv kidolgozására szakértői csoportot kell felkérni. A tervben foglalkozni kell a rendkívüli környezeti katasztrófák megelőzése érdekében,

valamint a vészhelyzetek esetén végrehajtandó feladatokkal. Ezt követően lakossági fórum keretében tájékoztatni kell a lakosságot, hogy szükség esetén kitől várhatnak gyors segítséget, milyen teendők vannak katasztrófák esetén. Ezzel párhuzamosan törekedni kell a környezettudatos irányítás önkéntes bevezetésére a gazdálkodó szervezeteknél.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, szakértői csoport.

Forrás: Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, önkormányzati költségvetés.

3.8. KÖRNYEZETI TUDAT- ÉS SZEMLELETFORMÁLÁS PROGRAMJA

A lakosság rendszeres tájékoztatása a település környezeti állapotáról

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	K	I.

A program célja: A lakosság rendszeres tájékoztatása a település környezeti állapotáról, a környezettudatos gondolkodásmód erősödésének elősegítése érdekében.

A program leírása: Évente egy alkalommal szükséges közzé tenni a település környezeti állapotáról készült jelentést. Az adatokat a Bács-Kiskun Megyei ÁNTSZ-től és a Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőségtől lehet beszerezni. Az évenkénti közmeghallgatásokat szintén össze kell kötni a környezet állapotáról szóló tájékoztatással.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, lakosság, Bács-Kiskun Megyei ÁNTSZ, Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség.

Forrás: Önkormányzati költségvetés.

A lakosság környezeti tudatának fejlesztése

<i>Program jellege</i>		<i>Prioritás</i>
T	A	I.

A program célja: A környezettudatos gondolkodásmód fejlesztésével annak elősegítése, hogy a lakosság legyen sokkal fogékonyabb a környezeti problémákra, tevékenységei során mindig legyen tisztában a tevékenység lehetséges környezeti hatásaival, s ennek ismeretében válassza a legkisebb környezeti problémát okozó megoldást.

A program leírása: A lakosság szemléletformálásában a fiatalabb korosztály esetében az oktatási intézményeké a vezető szerep, a felnőtt lakosság részére azonban – a fiatalokkal közösen – különböző környezetvédelmi akcióprogramokat, esetleg más programokhoz kapcsolódó előadásokat lehet szervezni. A lakosságot be lehet vonni a helyi környezetvédelmi döntések előkészítésébe, különböző programok kidolgozásába, aminek komoly tudatformáló szerepe van. Az Önkormányzatnak keresnie kell az együttműködést az oktatási intézményekkel, az öntevékeny környezetvédelmi csoportokkal, civil szervezetekkel. Az Önkormányzat évi rendszerességgel települési környezetvédelmi pályázatot is hirdethet. Mindezek az intézkedések megeremthetik azt a háttérrel, amely a lehetőségek kihasználását biztosíthatja.

Felelős, közreműködő: Települési önkormányzat, lakosság, oktatási és közművelődési intézmények.

Forrás: Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, önkormányzati költségvetés.

Készítette:

Juhász Zsolt
Környezetmérnök
Környezetvédelmi szakértő

Záradék:

Jánoshalma Város Önkormányzat képviselő-testülete a település környezetvédelmi programját felülvizsgálta és az előterjesztésnek megfelelően elfogadta ./2011.(...) számú határozatával.